

975

1998

112
საქართველოს
საბჭოთავო
ენციკლოპედია

ბუნჯი
ენციკლოპედია

№11-12
1998

განსარჩევნი
პროგრამების
სახელმძღვანელო
მდივანი

მთავარი რედაქტორი
გიორგი გოგოლაშვილი

მთავარი რედაქტორის მოადგილე
ოსებ ტუმუბაძე

პასუხისმგებელი მდივანი
კახა გაბუნია

რედაქტორები:
ციციანო (ნინო)
ქვარცხელიანი,
მარინე კოკინაშვილი,
ნანა ლოლაძე,
რამის ჭერუაძე,
ნინო ტუმუბაძე

მხატვრული რედაქტორი
ირაკლი ავალიანი

მხატვარი
გია ლაშა

რედაქციის გამომცემი
მია კობიაშვილი

სარედაქციო საბჭო
მარინე ბერიძე
გენაძი ბურჭულაძე
ლევია გვერდიანი
ქვარცხელიანი
რუსუდანი ლანდია,
ნანა ურიაშვილი,
ტატიკა ქარია,
მხედურ ქვარცხელიანი,
ლევან ლენჯვალა,
ანკა ლუტიძე
გიორგი წამახალიანი,
თამარ ხმაღალაძე,
ნინო ვაოშვიანი

მონივი რედაქტორი
კახა გაბუნია

პუბლიკური პროგრამების
რეგისტრირებული საქართველოს
ბუსტეტის სამინისტროში, 1686

მისამართი

2 ინგოროვის ქ. №8,
ტ. 99-80-46

ინდექსი 76016

„ჩვენ რუსთაველის სახელი
მეტიხმეტიად დიდ სახელად მი-
გვაჩნია და მოგვიტეონ, რომ
მის სახელს და დიდებანს ადვი-
ლად ვერავის დავუთმობთ“.

ფელა ზაზაძე

„მრავალფეროვან და საგუ-
ლისხმო ქართულ ანდაზებში
ერთი ახირებული და გულდა-
სანყვეტი ანდაზა გვირეცია:
„მინაურ მღვდელს მენდობა არა
აქვსო“. და ეს ანდაზა სწო-
რედ ზედგამოყრდილია რუსთა-
ველსა და მის „ვეფხისტყაო-
სანზე“. ამ უკანასკნელ დრო-
ს, როდესაც ყოველგვარ მშო-
ბლიურ რამეებზე გავგუ-
ლვრილდით, რუსთაველიზდარ,
რასაკვირველია, გული ავიყა-
რეთ. თამამათ შეგვიძლია
ვთქვათ, რომ დღეს ათასში ხუ-
თი თუ მოიპოვებან, რომ „ვე-
ფხისტყაოსანი“ გადაკითხული
ჰქონდეს, და იმ რჩეულ ხუთ-
ხუთისაგან შემდგარ ათასში -
კიდევ ხუთი, რომ მისი დედა-
აზრი გაგებული ჰქონდეს.

აბაგი წამბიძე

პროზიკა

გ. წინახაშვილი, არის კი ძალა, რომელიც... 2

გაიხიდათ!

დ. ჭეიშვილი, თბილისის შერს, ბ-ნ ეანი ზოდელაყას! 3

მ. ანაბ ჩემო...

ნ. ჭუმბურიძე - თინეჯური და „ო კვი“ ნინეველითაივის 3

ფართობად, რუსთაველი...

ეურადღებს ვიხიოვ
საქართველოს მწერალითა კე შირის თავმჯდომარეს,
რუსთაველის საზოგადოების თავმჯდომარეს,
განათლების მინისტრს 4

სარგო ჯიქია - 100

სერგი ვიქიას უცნობი წერილი 6

თვალსაზრისი

ნ. წერეთელი, ისევე ავთოგრაფიის შესახებ 7

აპიბარკინების ფაქალი

თ. შარაბიძე, გრაიგოლ ირბელიანის ღირთია 12

სამოლა

დ. ჭეიშვილი, იაკობ გოგებაშვილი ეროვნული
განათლების შესახებ 16

რამაზია

დ. მელიქიშვილი, ედიშერ ჭელიძე, ბეველი ქართული
საღვთისმეტყველო ტერმინოლოგია 17

საბანდლო

ნ. ჭახნაკა, მრავალფაშორ 19

ლიპილი

ნ. დუმბაძე, ბოლოს და ბოლოს, ვინ ვართ ჩვენ? 21

ინფორმაცია

ნ. კვანტალიანი - კონფერენცია საქართველოს საპარტიოარქიში 23
კონფერენცია თელავში 23
დისერტაციების დაცვა 24
იან ბრანის ახალი წიგნი 25
ებღენება ზურაბ ჭუმბურიძეს 25

გაერთიანება

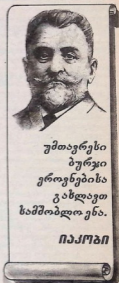
არამ მარტყოფისივი 26

ხსენება

ნ. შეთოვადიძე, თათარ ურიდიას გახსენება 26

ეურნაღ ში „ბურჯი ეროვნებისა“ 1998 წელს გამოქვეყნებული

მასალების საძიებელი 27

უმთავრესი
ბურჯი
ეროვნებისა
გახსნავთ
სამშობლო ენა.

იაკობი

გაგორის
თავივი ეროვნული

ფანი I ღარი

მედარია აზრი, თითქოს მხოლოდ მკვირვებლებს ერგოთ აქეთ გამსჭვალველი გრძობა მშობლიური ქნის მიმართ ასოციაციონის აპირურის ცორობითობაში მდელი სისტემა ივადი ინტელისურის შტრევისკან. თითქოს ინტელისურის თითქოს არავისკან არავისურს საფორსე არ უმტრებდა. არა უდიდესა და უდიდესესა დედა ჰყავს - ინტელის და ამტრება, მაგრამ ისინივე მოღარდებენ ამ უმტრებზე ინტელისურს ქნის პოზიციების შემდეგობა გავსტკიცებისათვის მიუღ მხოლოდობა. მიუგებთურა ამას ინტელისურთაგანი ავსტრალია, კანადა, ახალი ზელანდია, თითქოს მდელიარდები მრავალმეტობანი ინდოეთი, სადაც ამ ქვეყნის ურთა ურთიერთგვეგებობის უფქტისას ასოცილებს ინტელისურს და დევიანახელ რა ძალია დეგას ამ ქნის უკან.

ეს სურუნა არ მცოდრება ამჟამადაც კ. როცა თითქოს სამუდამოდ გამოვიდნო შეჯიბრის ისეთი მეტოქე როგორც არის რუსული ენა. საინტერესო ფაქტია: საბჭოთა კავშირის დამოშლის შემდეგ რუსული ენის პოზიციები მსოფლიოში არ იშვებოდა. პირიქით - დღევანდელ ევროპაში და ასობს მეორე ქვეყანაშიც ინტერესი რუსული ენისადმი მკვეთრად გაიზარდა და ეს საქმარის ადამიანია, რომ ინტელისურს ქნის. ხელი ძიხ-მხრვებით გამოიხსენიდა - თუბნისი ერთ-ერთი ინსტიტუტე უკრადელიანი სწავლობს რუსული ენისადმი ინტერესის გაცხოველების მისუზებს, რათა ამ პროექტს უხნდ სადმე არ შედგას ინტელისურის ქნის პრესტიჟი და გავლენა.

მხოლოდისათვის ინტელისურს უპირველესი ყოვლისა, ეკონომიკური ურთიერთობების ენაა. ამ უფქტითი შემოიქნა იგი საქართველოშიც და რუსულების ადგილი იგი დაიკავა, რომ ქართული სულის მოთქმა არ აჯავდა ეს პოზიციას. ქართულმა პარწმინდად წაუყო ამიტომ რომ ქართულმა ბიზნესმა უღბის ინტერესები საკუთარი ქნის და ქვეყნის ინტერესებზე მდელი დავაუნა და ეს იმდენად ძლიერად იგრძობა, რომ ამასე მათგობაშიც დაძარცობენ.

ყოველმხრივ მასსადამებულა სურუნა ქართული სწოვნეცელებსაც იღობნებ ტექსტურს ხასიათი დეგბუნდება ამ უნდა დანრდილოს ქნის შერხების სტრატეგიის საკითხება ერთი ასეთი საკითხიდანა სახელმწიფო ქნის როლი ქვეყნის ეკონომიკურ ცხოვრებაში დღევანდელ საქართველოში. ქართული ენა არ არის ეკონომიკის მართვის ენა - ეს უფქტზეა ინტელისურმა მოთოისა, ქართული ბიზნესი საკუთოდ ბიზნესის აქვს რამე ურთქული ნიშანის შემეცელებას რადაც ინტელისურ-რუსულ-ქართული ნარეველს რომელიც აზრობობს დეტერმინის მატარებელი დევისიკა არავითარულია. ამ ამის ერთი უმრწამელი მიზეზადია - მეტიანდ ასრებობს კომპანია, რომელიც ქართული მხერადლობი წყლებიან ვაჭრობს. მაგრამ ამ კომპანისა საქართველოში იფუცალიურად ჰქნა ავორიფენ მხერადი უფორმე. მდელი დოკუმენტაცია, რომლითაც იმარება საქართველოს ეკონომიკური ცხოვრება, ინტელისურთაგანია და თუ რამე ითარქმება, ეს არის თარქმის ენებზე რომ საეკვიპებუნეს ამ დოკუმენტაციაში, ადამი სული დეგვაქონდებდა ჰქნებოდა გამოფენალი წარწერება.

ამანდებ მნიშვნელობანა საქართველოს არაქართული მოსახლეობაში სახელმწიფო ქნის პოზიციების გავსტკიცების საკითხაც.

რომ არაქართველმა გულით მოიწადინოს და ისწავლოს ქართული ენა, მხოლოდ კონსტრუქციური ადამიანთა საქმარისი არ არის კიდევ აუცილებლობა. ამ ქნის ცენტრის მისანშეწობილობა ინტელისურს ენა დღიარობა დამკვიდრდა, ქართული დარბა უნდა დაამკვიდრებს და დარბის მატრონა დამოკიდებულბამ დარბის ქნისადმი შემსწავლბულად სწრავად იზრდება იმ ქართველთა რიცხვი, ვინც საქართველოში იღებს განახლებას არაქართულ ენაზე. მათ პროექტორბადისზე არაფერს ვიტყვი, მაგრამ მნიშვნელოში იხიბი ისე ჰაქვდებათ ამტრეველ სულის, რომ ქართული საერთოდ აღარ დასტორდება.

ჩვენი აზრობა, და შეზებულა კიდევ ერთი არსებითი ხასიათის შეცვლიმა იფეაღურა, როდესაც ქვეყნის მოქალაქე მეტეცელებს ამ სახელმწიფო ენაზე მაგრამ ეს ენათა თუ რაღორად ასე არ არის? სახელმწიფო ხომ უნდა ვლადპარაკის თავის მოქალაქეს? ჩვენი რეალობა კი ასეთია: სახელმწიფო არ იღვის მოქალაქის ენა, მოქალაქემ - სახელმწიფოსი. ყოველთვის საქმეს არ უშეუკლება საჭიროა რადაც კომპრომისი. თუ ეს არ მოხერხდება, ისინი

გიორგი ნიხაბაძე
არის კი ძალა, რომელიც...

ერთმანეთს კარგავენ. მათ შორის კავშირი წყდება. რასაც მხმე შედეგები შეუძლება მოჰყვას გამოსავლები ერთა - დროებით უნდა გამოიყენოთ იმრვე მართისათვის განსაგები და მისაღები ენა. ჩვენი პირობებში ეს არის რუსული ენა, რომლის ხმარებაც ამ ქნის ანტიქართული ფონის მრავალმეტობად ეს ასეც ხდება. მაშ ვის უფმადარებ?

საქართველოს არაქართული რეალობაში იღვის ამ შეწინე ქართული ენის პოზიციების გაძლიერება. თუ დეკლარებებით და ეთიარბობა ცოტა გაუარესებოთ კი გეცქის - თუი იმნა რადაც იფობისა და კომფორტულობის ტენდენციამ რატომ მოხდა ეს? სწორადრის დეკლარებები ხალხს ეს იყო უარყოფითი რეაქცია იმ წინდაუხედავ მსაურსე, როცა ემოციური აუფლდი დიდებულებები ყველის ეტყუებოდნენ და ასსურდელი უღებამტრებებს უფრედებურ რუსული ენა იქცა მტრის ხატად და კანონს გარეშე გამოცხადდა. ეარული იყო კვიდეზობილოური - მის ადგილის აფორმტურად დიკავებდა ქართული ენა ასე არ მოხდა, საწინააღმდეგე შექმნალ ვაკუუმი სხვა ტენდენტულებს განჩნდა, რამაც შევერად შეასუსტა ცენტრის დამსკეობრებული ძალები და ამავე დროს ქართული ენის პოზიციები. წარმოშვა სეპარატისმისათვის ხელშემწყობი განწყობილება და იფიო სეპარატისმისე საქმე იქამდე მოვიდა, რომ ამ ცოტა ხნის წინ ქართული ტელევიზიის ერთ-ერთმა არხმა საქმად დიდი დრო დაუთმო ადგილობრივ სეპარატისტული ერთი ხელმძღვანელს, რომელიც სწორად რუსულად სტეარობს ზუსტა - ყველა ვაიფებეს დიფორსავი აგრესიული ტონით უფუნება მიუღ საქართველოს თავის თავსდურ მბრედებებსა და უღებამტრებებს (ტელევიზიის მდელიობა უნდა უფობნათ, რომ მუწუკი ყველისა დანახავედ წარმოიხანა). მაშ ასე სეპარატისტმა სრულად გამოიხეჩა რუსული ენის შესაძლებლობები. პასივი მისთვის ჯერ არაფერს გაუცია არც რუსული და არც ქართულიად საჭირო ენა თანაც იმევე ესაც რათა შეზარუნებულად იქნის უფუქტებების მისტეგები.

ფაქტები, რომლებსაც შევეხები, არც პირველადი და არც თავისთავადი ეს არის შედეგი სხვა უფრო დიდნი-

თბილისის მერს, ბ-ნ ვანო ზოდელაეას!

ერთ დროს სასტუმრო „მუსას“ კვლავ უმწვენიერესი ძველი ქართული ანბანის სტენდი ამწვენიერდა შესაბამისი მხვერული დამწერლობის ნიმუშებითა და რაცხობრივი წინაშეკლებითაურთ.

ერთ „მწვენიერ“ დღეს ეს სტენდი მოხსნა და მის ადგილზე განდია კოცა-კოდას უსახური რეკლამა, ამის თანაზე გახული პურები ვროქებისა“ სწერდა მამოხვეულ ქალაქის მერს, მაგრამ.

ახლა, როცა ასეთი უურადდება მოცეკვა ქალაქში უზომოდ მოღვაწეებული რეკლამების საკითხის მოწვეზრებას, იქნებ აღფრთოხი უღამაშესი ქართული ანბანის სტენდი თავის ძველ ადგილზე მათ უშეტვს, რომ იქვე ქართული საგანძურის დიდი მცველობა და პატრონის - აქვითომი საყაიშედლის - ძველი დგას ეს ორი ძველი ვროად სიმოლოდურ წინაშეკლებას შეიძენდა.

პატრიესკვიამ

ლ. ა. მ. მ. მ. მ.

აკომ გოგებს შუდის სახელობის ქვედოფიკის ვროული ინსტრუქტის წინაშე მწვენიერ თანამშრომელი

რ. ანა ანა!

თინეიჯერი და „ო კვი“ ნინველობათვის...

ამ ბოლო დროს ჩვენს ენაში ბევრი ამერიკანოზი დამკვიდრდა: ბონესი, ბინესმენი, სუპერმენი, მარკეტრი, იმპერა, ვიკუა. ის, რაც რამდენიმე წლის წინ „ფიზიკური დეკორის“ ნიმუში იყო და მხოლოდ თარგმანებში ამ უცხოური სოფის დამწერლობის გამოყენებოდა, დღეს აუცილდ ვეზის ნაბიჯზე გვხვდება. ენაში უცხო სიტყვების სესხება პუნებრივი პროცესია, მაგრამ ამ პროცესის ხელშეწყობად ამქარებენ და უწეობენ ხელს თურნალისტები, პრესისა და ტელევიზიის მუშაკები. არადა ზოგი სიტყვა თუ მსახელები ამ ურადებოდა, ზოგი - ზედმეტი და უსარგებლოა ვროული ის სიტყვა, რომლის დამკვიდრებასაც ბოლო დროს დაუძნებთ ცდილობენ თურნალისტები. არის „ონივივივი“ (13-დან 20 წ-მდე ასაკის ახა-

დღაზრად) მოუხედავად იმისა, რომ ქართულში ზუსტი შესატყვისი არა გვაქვს. მისი შემოტანის აუცილებლობას სრულზეთი ვერ ეხედავთ. იმ რამდენიმე სიტყვიდან, რომლებიც თვეთი შინაარსით უახლოვდება „ონივივივი“ (ყმაწვილი, მოზარდი, ახალგაზრდა, ქვაბუსა, სიტყვების მიხედვით შეიძლება შეიშინეს უფრო შეხვედრისა.

სულბან-სამას „სიტყვის კონაზი“ 10-დან 15 წ-მდე ახალგაზრდას ეწოდება „ნინველი“. ზოგ თურნალისტს ამ სიტყვის აღდგენა უდია „ონივივივი“ ხანძრელოდ, მაგრამ ეს აღბათ ხუმრობა უფრო იყო, ვიდრე ქართული ენის სწორდრე სრუება, რადგან გაზუის, რომელიც „ნინველითაივივი“ იყო გამაზრული ეწოდებოდა „ო კვი“.

ცნობილია, რა დიდ სიფრთხილეს იქნენდენ ახალი სიტყვების, ტერმინების შემოღებისას ჩვენი წინაპრები. ისინი ხალხის მტკიცელების წიაღში და ძველ ტრესტებში ვეხებინდნენ, სოგვერ კი თვითონვე იტონებინდენ და ქნიინდენ ახალ სიტყვებს ასე დამკვიდრდებოდა ენაში იღია ჭაჭყაიბის, ნიკო სიკოლადის, გიორგი სიკოლადის, დიმიტრი უზნაძის, ევკოლ ბერიძის მიერ შექმნილი სიტყვები: წოდება, უფლება, აქმა, განწობა, მოვლენა, ორთქვაიღობა, დინდები, მიწათმოქმედება, დარწესებულება და მრავალი სხვა რა თქმა უნდა, ყველა თურნალისტს ვერ მოვითხოვთ მსგავსი ნოვოლოგისების შექმნას, მაგრამ ყველას მოგვიხილება სიფრთხილე და ზრუნვა გამოუთინოთ ჩვენი მშობლიური ენის მიმართ.

6067 85888060

სამაგრიბოლონი
0 6 0 8 5 9 0 0
8 0 8 2 0 0 0 0 0 0

21.066

ყურადღებას ვთხოვთ

საქართველოს მწერალთა კავშირის
თავმჯდომარეს, ბატონ **თამაზ წიგნყვანის**,
საქართველოს რუსთაველის საზოგადოების
თავმჯდომარეს, ბატონ **მუხრან ლანაძის**
საქართველოს განათლების მინისტრს,
ბატონ **ალექსანდრე პარტოზიას**

დიდი აკეთს გულსტკო-
ელი ჩვენი ვერძლის ამ
წილის გარეკანის მეორე
გვერდზე დაბეჭდილი, თითქოს,
დღევანდელ ეთარებას ასახავს:
ახალგაზრდობის უდიდესი ნაწი-
ლი შოთა რუსთაველის „ვეფხი-
სტყეასთან“ აღარ კითხულობს. სა-
განგებოდ „არსურეს“ ამისათვის
„ვეფხისტყაოსანი“ „თარგმნეს“ ახ-
ალ ქართულ ენაზე საბედნიეროდ,
ეს პროზაული თარგმანება, არ გა-
სტყნიათ სურვილი. პოეტური თა-
რგმანისა! ისე, ამ ტრადიციის
(პროზაული „თარგმანების“ და-
მცველია მსაჯღლის მისმენს,
ქვე შეიძლება დაუბადოს ხელ-
ღე პოეტური თარგმანის გამოჩენისა! ხუმრობა იქნა იყოს
რის გვეუბნობა... რუსთაველის სახელსა და დიდების ასე
თლად იმეტებს მაინი და მაინი!

და უშეწევრესი პოეტური სამე-
რო, ცხადია, აუცილებლად უნდა
წიკეთის თვითონ რუსთაველი-
სეული ტემპტ“-
ჩვენი მისანი სიტყვაზე გამო-
დებრება არაა, სხვა უბედურება
გვეუბავს გულს გამოჩნდა ავე-
ფხისტყაოსნის“ მეორე „თარგმა-
ნი“- „ვეფხისტყაოსანი“ მისწა-
ველითის“ - სადაც მისადისა-
ხელობა სათაურნივე განსა-
ხეურული და ავრელებენ კო-
დვც სკოლებში დირექტორ-მა-
სწავლებელთა ხელშეწყობით! წი-
გნი 1997 წელს დაბეჭდილია (გა-
მომცემლობა არაა მითითებული).

1966 წელს გამოქვეყნდება „განათლებლამ“ გამოსცა
„არს მოვითხოვს ვეფხისტყაოსანი“. გამოცემას „მო-
კრძალბულ“ ანოტაცია წარუბმდებარეს: „შოთა რუსთა-
ველის ამ უკვდავ პოემის ტექსტი ჩვენი გამოქვეყნობის
დაეალებით **მამა ვრადიბენ პროზად გამოდათქვა** (საზი
აქც და ქვემოთაც ჩვენია - რედ.) ბევრი ითქვა ამ გამო-
ცემის თაობაზე რა თქმა უნდა, კრიტიკულ აზრს ვეულო-
სხმობს, მაგრამ 1990 წელს გამოქვეყნდება **„მერანა“** ხე-
დახდა გამოსცა ახლანაჲ კი შესაძე გამოცემა გამოჩნდა
წიგნის მალაზებში (გამომცემლობა „ლოტისი“- თუქცა
მეორე გვერდზე გამოქვეყნდება **„მერანა“** მითითებულს
ამ ბოლი ირ გამოცემაში ბ-ნი მ ვრადიბენ ავტორადაა გა-
მოცხადებულად: **„მკითხველს ვთავაზობი „ვეფხისტყა-
ოსნის“ პროზად ვარანტს, რომელც შოთა რუსთაველის
დაბადების რვათი წლისთავის საოთხებოდ **მამა ვრადი-
ბენი დაწერა“**. თუ წინ გამოცემის მისადასახელობა
შედარებით **„მოკრძალბულ“** იყო, სტრატდრე მისწავლედ
ახალგაზრდობას“ ექმარებათი, ბოლი გამოცემის მისანი
გაფართოვდა: **„წიგნი ვანკოეწინდა ღართი მკითხველი
საზოგადოებისათვის“**; თუქცა ისიც უნდა ითქვას, რომ
ავტორი რვეას ვეამდევს: ვისაც სურს ღრმად შეამეცნოს
და განიცადოს „ვეფხისტყაოსნის“ უმდიდრესი**

დგენა და წინასიტყვაობა დაუთრო ფილოლოგიის მეცნიე-
რებათა კანდიდატმა **თამარ ბარბაქაძემ**. წიგნის შედგენა
ჩვენი სხვაგვარად გვეხმის ეს არის თითქმის პქარედი
შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსნისა“ პროლოგისა და
ეპილოგის ჩაოვლი!

ვერ ვიტყვი, რომ ავტორის ასევე უწოდებს საკუთარ
თავს: **„წიგნი ბეჭდებდა ავტორის ხარჯით“**, - ეს წიგნი, მი-
როთადაც, ნ. ნათაძის **„ზემისტრებულ სასკოლო გამოცე-
მაზე დაურდობით დაიწერა“** არ ენაბდეს, რას აკეთებს:
ათთქმის უმადურია მ, მკრეხედური საქმეა გენიალური
პოემის ტექსტთან მახელება მ და ისე გათამამება, რომ
საკუთარი მოსზობით მ შესაავაზო იგი უკვდავო საუ-
ნდის მფლობელ ვრს: პოეტური ენაშუობა მწირო, პროზა-
ულ ენით შევეცადო და გვეოს გამოედობა მ, შესატყვისი
გარის მთარგო პოემის ბრძნულ აფორიზმებს, ხატოვან გა-
მონაოქმებში“- ამას ავტორი წინასიტყვაობაში წერს! იქვე
ახეტი კითხვასაც დასვამს: **„თუკი ძველი და ახალი
აღოქმის წიგნების თანამედროვე ქართულით შესრუ-
დებულ თარგმანებს ვთავაზობი მკითხველს, მაშინ რატონ
უნდა იყოს მთულდონელი, თუნდაც უფრო მოციანო ხა-
ნის, მაგრამ არა მანც თანამედროვე სალიტერატურო ენა-
ზე დაწერილი პოემის ტექსტის თხრობითი ვარანტის წა-
რმოდგენა“** **„სარგმანის“** ქართულზე ამ ამონარიდებითაც
შეიძლება შევიქნათ **„შობეჭდებულს“** ამ შეკითხვის და-
სამამედ ავტორის **„პიბილის“** წინასიტყვაობაში რომ ჩაე-

ხედა, შეამჩნევდა, რომ ეს საუბარი ახალ თარგმანზე და ძველ თარგმანზე მიბრუნდა. მძვინვარეობდა კი არ ითარგმნა ახალ ქართულზე, დედნის ქვიდან თარგმნეს! ეს ჩვეულებრივი ამბავია: არაერთი მნიშვნელოვანი ნაწარმოების რამდენიმე თარგმანი არსებობს სხვადასხვა დროისა და სხვადასხვა მთარგმნელისა. „ვეფხისტყაოსნის“ ახალ ქართულზე თარგმანს სხვა ფაქტია, არაა შედარება ზუსტი.

ესეც გავგებარა ჩვენთვის ახელი ქართული დიქსონარი, თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსით გაცოცხლებული, უფრო ფსოტოკურული (წ) არის და პოეტური - თუ სწორად გვეხმარება, ეს „თარგმანი“ უფრო ფსოტოკური და პოეტურია, ვიდრე რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“? იქნებ, ჩვენ ვცდებით და მაგალითს მოვუხმავ:

შოთა რუსთაველი
არმოვლიან შექნა სამყარო
ძალითა მით ძლიერითა,
ზედარდში არსნი სულითა ყენა, ზეცით
მონაბერთა,
ჩვენ, კაცთამოგეცა ჭკეცანი, გეაქეს უაფელაჲ
ფერთა,
მისგან არს ყოელი ხელმწიფე სახითა
მისმთერთა“.

თამარ ბარბაქაძე

„...ეს სამყარო შექნა თავისი ძალით, მიწიერ არსებებს ზეცვიდან სული ჩაბერა, სიცოცხლე მიანიჭა და აღამიანებს უბოძა უაფელაჲ ფერთა ავისებული ჭკეცანა. - მანვე შექნა ყოელი ხელმწიფე თავის შტავსად“.

მოკერძოებულმა მკითხველმა განსაჯოს - პირველ თარგმანს (მ) ებრძვითხსულებს ის „უბრატესობა“ აქვს, რომ პროლოგი და ეპილოგი არაა თარგმნილი“.

კიდევ ერთი მაგალითი (პირველივე სტროფი...)

შოთა რუსთაველი

აჲო არაბთს როსტყეან, მუფე დეოისაგან სუიანი,
მღალაი უხუი, მღაბაღი, დაშქარ-მრავალი, უზანი,
მოსამართლე და მოწყალე, მოჩქმულე, განგებანი,
თუთი მუომარი უებრო, კელა მოუბარი წელიანი“

მამია კერაძე

არაბეთში შეგობდა როსტყეანი, სვებედნიერი და დიდებული ხელმწიფე ბრძენი და ქანაშკერა, თავმდაბალი და გულმოწყალე უხუი და სამართლიანი გამგებელი უაუბლადი ღაშქრის პატრონი იყო, თავად ხომ სწორუბოვარი მუომარის სახელი მოეხატება“.

თამარ ბარბაქაძე

არაბეთში შეგობდა როსტყეანი ბედნიერი, თავმდაბალი, დეოის მოწმე, ურაცხეი უზნა და დაშქრის პატრონი, სამართლიანი და ყოველთვის გამარჯვებული მუფე როსტყეანი თუთონ სწორუბოვარი მუომარი იყო და აგრეთვე ქანაშკერა მოსაუბრე“.

და ასე შემდეგ...

და ამ თარგმანებს (წ) სკოლებში აგრძელებენ (მ) ეს უბედურება მხოლოდ რუსთაველის თავზე არ დატრიალებულა: თარგმნეს იაკობ ხუციანის, თანვე საბანის ძისა და გაორგი მერხულის თხზულებანი (ამის თაობაზე იხ. „პურჯი ეროვნება“, №2, 3, 1998). რამდენადაც ჩვენთვისაა ცნობილი, „ვეფხისტყაოსნის“ სხვა თარგმანებიც არსებობს და გამოცემას ცდილობენ: ფერა, აღბათ, სხვა მწერლებზეც მივსვამ.

ვლადის აზრით, ეს ბიზნესია: ვლადის აზრით - კეთილი საქმე, მოსწავლეულიაივის დახმარება... სინამდვილეში კი ეს არის ჩვენი კულტურული წარსულის უგულვებელყოფა, ჩვენი კლასიკოსების შეურაცხყოფა.

XIX საუკუნიდან იღია გეაგროზიბლებსა, **ქვენი რუსთაველის სახელი მცემსმეტად დიდ სახელად მიგვაჩინა და მოგეტყობ, რომ მის სახელს და დიდებს ადვილად გრანთს დავუბოძებთ“.**

დღეს რა ხდება? ასე თოვად რატომ ვთმობთ რუსთაველის სახელსა და დიდებს? რატომ უუქნით ყოველგვარ პირობას ახალგაზრდობას, რომ არ წაიკითხონ შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“? ხომ არ დადგა დრო (თუ დაგვიანებული არ არის), ხმა ავიმადლოთ ყოველივე ამის წინააღმდეგ? ხომ არ დადგა დრო, აიკრძალოს სკოლებში ამგვარი თარგმანების გავრცელება-გამოყენება? მოგმართავეთ თქვენ.

საქართველოს მწერალთა კავშირის თავმჯდომარეს, პატრონი რუსთაველის საზოგადოების თავმჯდომარეს, პატრონი მამია კერაძის, საქართველოს განათლების მინისტრს, პატრონი ალექსანდრე პარბოვიძის უბრუნებლად თქვენ (და მერე ყველა ჩვენგანის) ვაღილა დარსავად დაუდგეგი შოთა რუსთაველის და მის „ვეფხისტყაოსანს“.

წელს შესრულდა ცნობილი ქართველი მეცნიერის სმრბი პეიონის დაბადების 100 წლისთავი ამასთან დაკავშირებით გაქვეყნებული სტატიის არქივში დაცულ მის წერილს, რომელიც მოწერილია ლენინგრადიდან, სადაც 1929-1932 წწ. ახალგაზრდა მეცნიერი გადიოდა ასპირანტურის კურსს რსფსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკა და აბრევირების ინსტიტუტში. წერილს გუბულაუ უცვლელად, მცირე კომენტარით.

გენერალ ჯანაშია

სერგი ჯიქიას უცნობი წერილი

1 მაისი, 1931

ლენინგრადი

ღრმად პატივცემულო ბ-ნი სიმონ, თქვენს წინაშე ორი დიდი დანაშაული მიმძღვეს: ერთი - შარშანდელ თქვენს წერილზე პასუხისგაუცემლობა, მეორე - შემოდგომას ტფილისში დაგპირებით შემოვიყვლი-მეთუ და რომ ვერ შემოვიარე ორივესათვის დიდ ბოდიშს ვიხდი და პატივებს ვთხოვთ ამ წერილს არ ძალუძს, რასაკვირველია, ამ დანაშაულის გამოსყიდვა, მაგრამ „სჯობა გეიან, ვიდრე არასოდეს“ ანდაზა ძალაშია მარცხ.

თქვენი ისეთი მცირე დეაღლების შესრულება, როგორც ეს სახელმწიფო არქივიდან ერთ-ერთი დოკუმენტის მონახვა და გადამოწერა, ჩემთვის მეტად სასამაშოეო მოვალეობა იქნებოდა და ასეთი საბუთი ლენინგრადში რო აღმოჩენილიყო, მინდა დაგარწმუნოთ ამაში, პასუხიც არ დაივანებნდა ასე საქმე ამაში გახლავთ, რომ მთელი საგარეო სამინისტროს არქივი გადატანადა ყოფილა მოსკოვში, მთავრობის ექ გადასულასთან დაკავშირებით, მისამართი შემდეგია: მოსკოვი, 12. ნიკოლსკის ქ. 15. რსფსრ ცენტროარქივი როგორც არქივში მითხრეს, საბუთის მონახვა და მთი სარკებლობა შეუძლია ყოველ საბუთია მოქალაქეს, რომელიც ამა-თუ-იმ დავისებულებაში ეწყვე სათანადო სამუშაოს.

სხვა, ბ-ნი სიმონ, ლენინგრადში მხოლოდ ეს ხუთიოდე დღეა დათბა, ნვეაზე ყინული სამი დღის წინეთ დაძრა, ხოლო ლადოგის ტბიდან ყინულმა მხოლოდ დღეს დაიწყო გამოვლა. თოვლი აქ-აქ კუთხეებში კიდევ არის ჩვენთან - კი ტყემალი უკვე შემოსული იქნება. სიმართლე ვითხრათ, ძა-

ლიან მოგვებურდა ამ, თითქმის, მცირე პოლესზე ცხოვრება.

ვარლამის წიგნი მოვდა ახლის მუხუერში, ენახეთ, გეიხარია, რომ ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურას ასეთი განძი შეემატა. კორნელის წიგნიც ენახეთ.

იკითხათ ჩვენს ამბავსაც. ჯანმრთელობით ყველა კარგად ვართ. წრეყანდელ საშინელ ზამთარს კარგად გადაურჩით.

გერმანიიდან დაბრუნდა აკად ნ. მარი. ამ დღეებში წაიკითხავს მოხსენებას, რომლის სათაური დაახლოებით ასეთია: „Новый поворот в лифетической теории в связи с последней загран. командировкой“. - აღმოჩენილა, რომ გოთურსა და ერთ-ერთი თანამედროვე გერმანულ დაღლექტში იმდენი მასალები ყოფილა იაღვტადილოგისათვის, რომ ამ ენების შესწავლა უნდა ეახდეს მთელი ყურადღების ცენტრი. ეს ხმებით, დანამდვილებით - მოხსენებაზე მოგაკითხათ გოგიაშ - ყველა ჩვენებს მორიდებით მოკითხვა.

მარადის თქვენი პატივისცემული ს. ჯიქია

კომენტარები:

1. იმხანად უნივერსიტეტის დოცენტი ს. ჯანაშია გარდა ზოგადი კურსებისა, კითხულობდა სპეკურსებს ტაო-კლარეჯეთის, კავკასიის დაპრობის, ქართული სახელმწიფოებრიობის ისტორიაში, რისთვისაც აგროუებდა საარქივო მასალებს.
2. თვლისხმება ვარლამ თოფურიას ნაშრომი „სენატური ენა. I. ზნა“. თბილისი. 1931.
3. როგორც მანს, ავტორის მხედველობაში აქვს კამკლადის წიგნი.
4. გიორგი წერეთელი, რომელიც აგრეთვე იმყოფებოდა ლენინგრადში, როგორც ასპირანტი.

„ახალი სახეობის მორწმუნო მთ ცხე შედეგის სახელით ჩემთა ემსიკა განსახმარებელი კნათა ახალთა იტყვიან“
გველია შეატყობებენ დიდაყო სახეობადრე რამე სუან არანა აჭრის მთ სხეობათა ზედა ქველს დასველებენ და განხილვებულან მსოკოხა 1617-18

უკანასკნელ წლებში, მას შემდეგ, რაც დემოკრატია და ეკლესიური ცხოვრება მერს ქვეყანაში დღევანდელი გზად, უკვე ხმაილია შეიძლება გარკვეული საგნებისა და მოვლენებისათვის თავ-თავის სახელის დარქმევა. მაგრამ მანამდე დარეგულირებას გადაუხეზებარელებიერო საკითხებისადმი დამოკიდებულებისა და, საერთოდ, აზროვნების წესის შეცვლა საჭიროა.

ნანა ნეკეთალი

იხვე აგიოგრაფიის შესახებ*

აგიოგრაფია ბუკრეჯერ გამხდარა მეცნიერთა კვლევის საგანი დღევს უფრო მეტიად მიგოწმებული ხედავს ქრისტიანული მოძღვრების გაცნობისა და პრაქტიკულ ქრისტიანობასაც. ანუ რელიგიურ ცხოვრებაზე ამიტომ აგიოგრაფიას ახლებურად, უფრო სწრაფად ჩვენთვის, თანამედროვეთათვის ახლებურად, სინამდვილეში კი ტრადიციულად უნდა მიუდგეთ. ტრადიციული მიდგომა კი მხოლოდ ქრისტიანული, ეკლესიური თვალთახედვით არის შესაძლებელი, იმითი თვალთახედვით, ვითრისაც და ეს მისაც იწვევებოდა და იწვევება წმინდანთა ცხოვრება.

ამ წიგნში ერთი მიმსწვლეთან საკითხზე მინდა გეცხიხეოდო ყურადღებას. სამეცნიერო დოკტრინაში მოქუდარულია აზრი თითქოს აგიოგრაფია ისტორიული მასალითა და ქრისტიანული მწერლობაში გაერკველებული დოკტრინათურული შაბლონების მიხედვით ქნაიღეს იდეალური გმირის სახეს. ხოლო დოკტრინათურული შაბლონის ქვეშ გველისხმობის სანიშნოში იტერინატურულ გმირებს, დეტალდა თუ შტრების, რომელსაც, მათი აზრით, იყენებენ აგიოგრაფები წმინდანის ცხოვრების აღწერისას. რაც უფრო მკურთხეული მთისაზრების მქონე მკვლევართა განსწავლეთანა აგიოგრაფიაში, რაც უფრო მეტი წიკოთხიეთა, მათ უფრო მეტ მსიკეს ებოხოდს, ანუ „შაბლონის“ პოულობენ ისინი და ცოტა ხანში ასტორიული მასალითგანაც, ეი სინამდვილისგან ცოტა რამ თუ დარჩება.

ახეთი დამოკიდებულება არაერთი განსხვავდება იმისაგან, რასაც ათწლითი გეინტერგედენტ აფიოსტებელ იგი აუკუხრებებს წმინდანის სახეს, რადგანაც, თუკი აგიოგრაფია უმეებს შაბლონის, ეი გამორეობის გამოყენებას („შაბლონის“ სწორედ გამომავლის, არანისებულ-მარქებულს ნიშნებს იმ კონკრეტულ პიროვნებასთან მიმართებაში, ვისი ცხოვრების აღწერისასაც უნდა იყენებდნენ

მას ამ აზრის თანახმად, ქრისტიანული მწერლობა უნდა პირობის უფრო სწრაფად, დეტალურად კრებულად ხდებოდა წმინდანთა დევილი და სინამდვილეები - ილუსტრირული და ანატეკურა“. ხოლო თავად წმინდანი - ცრუ გმირი. მაშინ აგიოგრაფია, რომელიც წინასწარგანსზრებული იტყვიან, იდეოლოგიად იტყვიან ეკლესია „ობოპისი წყაროდ“, ღმერთი კი ადამიანის გონების პროდუქტად; სწორედ ისე როგორც ათვისტები გეგასხილანან. შაბლონებადაც მართადად ის აფიდელები მოქმედებოთ, რომლებიც ადამიანის შესაძლებლობებისა და ადამიანური აზროვნების ფარგლებში ვერ თავიფდება და რელიგიის სფეროში გადაადის სასწავლებლები, ქრისტიანული ცხოვრების წესი, ქრისტესთვის თავიდადება, სასუფეველის რწმენა, საერთოდ, რწმენა და ა.შ. სწორედ ამიტომ არის საჭირო, რომ რელიგიურ საკითხებზე მსჯელობას საეტიოგრაფია სწორედ რელიგიური მწერლობის დარგითა აზროვნების წესის შეცვლა უკლიფეს წინ.

წმინდანთა ცხოვრების ატეობის, რა თქმა უნდა, ანგარიშში უწევს და თავდადისწინებს, ემორჩილება კვლევის წესებს. აგიოგრაფიაში ამ კონკრეტული განისკინის, მაგრამ საქმე ის გახდა, რომ კონკრეტული წმინდანის შესახებ წერისას იგი ქრისტიანული მწერლობაში გაერკველებული პარადიგმებით კი არ სარგებლობს და რაღაც იტერინატს კი არ უფარდება ათვისი გმირის ცხოვრების ამსახველ სოვეტებსა და პირობებებს, არამედ რელიგურად მომხდარსა და არსებულს გადამოკეცვს. არც წმინდანთა საერთო თარგზე ატეობილ იდეოლოგი გმირა.

აგიოგრაფია ცდილობს დაგვეხმაროს ამა თუ იმ წმინდანის ცხოვრების ცალკეული გმირიფებისა და მოველენების წმინდა წყაროსა და ქრისტიანულ მოძღვრებასთან დაკავშირებას თუ პარადიფების გაფლებაში. მათი სიღრმისეული არის წვედომში, დეკანახოსი თუ როგორ აისახება საზარების მქნებელი ადამიანის ცხოვრებასა და მოველწეობაში. მისი მიზანია, დეკანახოწმობის, რომ მისი გმირი „ამაბიდეა“ და ამიტომ მიქმნეგავს ქრისტეს, რომ ეს ილუსია კი არ, სამეტილად შესაძლებელია თავად ატეობრივ, როგორც ქრისტიან, ქრისტეს მამადეს, პირველ რიგში, თავისი ცხოვრების წესით. მითი შრომის საბოლოო მიზანაც, იხვევ როგორც მთი გმირისა, არის ქრისტიანული შვერება, ანუ ცხოვრება, და არა, როგორც წერენ, ტრეტორული მოველწეობა. მწერლობა მისთვის მხოლოდ საშუალებაა მიზნის მისაღწევად წმინდანის ცხოვრების აღწერით, წმინდანის სულიერი სახეს შექმნა. ან სხვადასხვა დოკტრინათურული მოველწეობა, მწერლობა მისთვის მხოლოდ საშუალებაა მიზნის მისაღწევად წმინდანის ცხოვრების აღწერით, წმინდანის სულიერი სახეს შექმნა. ან სხვადასხვა დოკტრინათურული მოველწეობა, მწერლობა მისთვის მხოლოდ საშუალებაა მიზნის მისაღწევად წმინდანის ცხოვრების აღწერით, წმინდანის სულიერი სახეს შექმნა.

საკითხვებისგანაც ამად ითხოვს დოცენს. ახეთი დროის ეტრეობით ქრისტიანული ტრადიციებისა ვერ მარწმუნო წმინდანის, რომელიც ამ ტრადიციის ცოცხალი მოწმეა, როგორც სასუფეველის მკვდრი. — ვარს ურწმუნობა ნუკან არა - წერს წმინდა ვიორგი მაქსიმევილი მა-

* ამ წიგნის დისკუსიულ ნაბიჯ მიღება უკლები პირველი კონფერენსის (1997 წლის) მიზნით დასტავილია იმარ ეტრების სტატუსი. პირველი აგიოგრაფიის დოკტრინათურული კონფერენსია.

მა ექვთიამეს ცხოვრებაში - რამეთუ ჩვენ თავით თვისით არაისა აღვიწეროთ, არამედ ვართა - იგი ვისწავეთ კაცთა სარწმუნოებანი და სულიერა მამათა, რომელნი - იგი უცხო იყვნენ ყოვლითა ტყვეობისაგან და საცხე მადლითა ზეგანდობითა". (გიორგი მთაწმინდელი, ცხოვრებათა თხარესი და ეპოემაქსი, ძველი ქართული ავტორთაიული ლიტერატურის ძეგლები, წიგნი II, თბ., 1967, გვ. 40).

ქრისტეანული, მართლმადიდებელი სარწმუნოება, რომლის წიადმაც მადლიერება და შემდეგ აღიწერებოდა ქართველ წმინდანთა ცხოვრება, ერთობას გულისხმობს. ღმერთის ერთობით (და არა კოდეცტორს განდევნებას ის არის ადამიანში ღმერთის შერყენილი ხატისა და მსგავსების აღდგენის, ადამიანის განდმართობისაგან მმართული გზა ღმერთი კი ერთა. ამიტომ ყველა ქრისტეანი ერთ ღმერთთან ერთობასა და ერთ ღმერთის მიმთავებებას, საკუთარ ცოდვით დარღვეული პიროვნების აღდგენას უნდა დაეძღვრებოდეს, რაც უკვე იქვეა მსგავსების არა მხოლოდ ევრტეკალურ, არამედ ჰიროზონტალურ, ადამიანურ ჰედანშიც არა ერთ პიროვნებად ქცევის, ან ღმერთად გახდომის, არამედ დარღვეული პიროვნების აღდგენას, არს განდმართობის მიმთავებებას. ჰუმანიზმი პიროვნებას კი არის განდმართობილი ადამიანი, ღმერთის ხატი და მსგავსება. ამ მხრე ყველა ადამიანი ერთობის უნდა ჰქავდეს, მტერნი ყოველ მათგანს თავისი თხოველადობა აქვს, რომელსაც არ გამოეგებს კაცი ღმერთთან მიხედობისა და მისი ხატებისა და მსგავსების აღდგენის შედეგად. ამიტომ არ ჰქვანან წმინდანთა ერთობის ყველაფერში, ამიტომაც არის შეხატულებული ერთის გარეშე მეორისაგან აქვს და სასუფეველშიც ეს მსგავსება წმინდანთა ღმერთთან და წმინდანთა წმინდანთან არის მიხეიბი ძიხის, რომ ერთი აუთორიტული თხულებების დგებულებაც კი შეიძლება ჰქავდეს მეორისას.

მაგრამ ვინ არის წმინდანი და, საერთოდ, ადამიანი ქრისტეანულიად?

პირველი ადამიანი ადამი იყო. იგი არი სამყაროს - ხილულისა და უხილავის, მატერიალურისა და სულიერის შემსრუბებელ რეალად იყო შექმნილი, რადგანაც იროვე სამყაროს ენათესავეობდა, იროვეს ატარებდა საკუთარ არსებაში. ადამი ღმერთმა თავის ხატად და მსგავსად შექმნა ხატება შეუქმნებლად გულისხმობდა. ადამი იყო შექმნილი ხილული სამყაროსა და ეს უკანასკნელიც მას გამოადიდებოდა. რამეთუ შექმნა იგი მთავარდ სხვათა მათ ცხოველთა ზედა მსგავსად შეუქმნა ყოველთაისა, ქრედა მას სახელი შექმნა. რამეთუ მხოთეს მას საბრძოლავო წმინდობილი სისული, კაცისა შესაქმნისათვის. მატერიალის რეალები, თბ., 1979, გვ. 74). შეუქმნა და მორწმუნებას სამოხებუნი სიყვარულის პირქვეშ იყო აგებული და არა ძალადობისა და ეჭობისა. ამავე დროს, ადამი, როგორც სულიერის არსება, პირველ რიგში ღმერთთან ერთობისათვის იყო შექმნილი. მისი დღევანდელი სიყვარულოვან ნებისმიერი წმინდადობა, ანგაღებულობა და ღმერთთან საუბარი იყო და სხვადასმელ დმწიბრებო ზედულებათა და ღმერთის ჰქრეტით გეარგებდებოდა. ცოდვით დაცემის შემდეგ დაიბრუნა პირობითი ღმერთისა და ადამიანს, ადამიანსა და სამყაროს შორის - გაუყვრებულა ღმერთთან მსგავსება, ხატება დახინჯებდა, სულიერ ჰედანში ადამი დაკა-

რვა ღმერთის ჰქრეტის ნებარება, მატერიალურ ჰედანში კი - ხილული სამყაროზე შეუქმნა.

ქრისტეანული ცხოვრების შედეგად სამართავი მადლი განსწმენის, აღდგენის და გარდაქმნის მომართული ადამიანის დაცემულ ბუნებას. ცოდვებისაგან განსწმენის შესაძამისად ირევე მადლის მოქაეს ადამიანი ღმერთის ჰქრეტისაგან და ურბუნების სასუფევე გეარგებოსაც ხეება შერეყვლი ხატისა და მსგავსების აღდგენა, არე განდმართობა კაცისა, ადამიანი ღმერთის მიხედობა და იცხის მიხედ დაკარგულ სიყვარულსა და ღმერთის ემთავებებას (სასულიერულია აქ არ იგულისხმება სრული მსგავსებისა და იდენტურობა ღმერთთან). ამიტომ ჰქვანან სხვადასხვა წმინდანები ე.წ. აუთორიტული თხულებების ემტრები ერთმანეთს. ცოდვით დაცემამდელ ადამს (ორეცა სასუფეველში ადამიანი გაცილებით მეტს იღებს ღმერთისგან, ვიდრე ადამს მთვე სამოხებუნი თადეამრეველი) და ახად ადამიანი იყო ქრისტეს, ქრისტეს მოხატევი" სასწავლებელი მისი მიმადიდებლთა. რომელთა პრწინეს ჩემს, საქმესა, რომელსა მე ვიქმნა, მანცა ქმნეს და უფროსად აძიხის ქმნეს" (თანვე 14,12). შესაძამისად, კუორებდა წმინდანი ცხოვრების ემტრები და მათ მერე ხადენილი სასწავლებლები ასე რომ, მადეალიად, წმინდობა სინთისის ცხოვრების ის ემტრები, სადაც მომასტრის დეკანონი საღმობო საღლით გატარებულთა თხილავა მოქვარეს, ლიტერატურული ჰმდობრო" კი არა, რეალობა, ისევე როგორც დედა უფრობისა და ანგელოზის საუბარია, ან წმინდების, ღმერთთან ქრეველისა და თანვე ათონელის საფელებთან. ექმნა ემტრების ემტრები ასევე რეალობა დროის მათგან, თანვე ზედასწავლის. შთა მტრებილია, დევი გეარგებლის თუ სხვათა ურთიერთობა ცხოველებთან. შთა მერე ბუნების მოქვარებისა და გეარგებულ გეარგებუ ჰუმოქმედება: მადეალიად, ექვთიამე ათონელის ცხოვრებაში გეველისას წუთის მოვეება და ბევრი სხვა სასწავლებელი საქმე აქვს განსაკუთრებულ სულიწმინდით მოხელ მამუბთან გევეტს, რომელმაც თავისათა სინწინით ისევე სულიერ სასომს მადეაწეს, რომ ღმერთთან მათ ადამის მერე დაკარგული ნიქი მამადადა ხილული სამყაროზე ბატონობისა, ამ უკანასკნელს კი - მისი მოხილვება.

უკეთო გაქმნელის სარწმუნოება, ვითარცა მარცხული მდოგობა, არქეთი მათსა მისს მოვეყვალ ამორ იქი, და მოვეყვალის და არაისა შეუქმნებულ იყოს თქვენ მერე" (მთვე, 17,20). ასეთი სარწმუნოება არა მხოლოდ რწმენას ქრისტეანული ცხოვრებასაც გულისხმობს და ის სწორედ ადამიანის განდმართობისაგანა მმართული.

სასწავლებელი, რომლებსაც ღმერთი აძლევს ადამიანს, რეალურად ხედავდა და ახლავ ხეება, თქმცა, სიყვარულის განდგენის გამო ხილული სახითა - თქმცა, და ეს სასწავლებელი - ცხარა მათს თქო" კი არა, ჩვენ გევერდით ხეება წმინდანთა საწავლები, მათს საფედაცხე, წმინდანთა ნიქობისა. მათს მოვეყვალის თუ აღსრულების თხილავი, შთა მერე მოღოველი აფეალები, დღევანდელი ატარებენ მადლის და გასცემენ კურებისა - ხილულის თუ უხილავის დღევანდელი იკურებთან სულიერის და სიწმიდის სწავლებებისაგან წმინდების თხილავი და კოსტანტინეს, წმინდამე შექმნის, ასურელ მამათა თუ სხვა წმინდანთა თხილავებთან მორწმუნენი ყველაზე დიდი ხილული სასწავლებელი კი დღე მამათს უფლის საფედაცხე სასწავლებელი.

პრიადა გავდამოხდეთ. ცველია იმ ადვოკატის სასწავლებლის აღწერაზე ავთორიტეტის ვერ დაყრდნობა მათ შიდაგონების და ვერც ალტერნატიული პარადიგმის ფუნქციის დაეკისრება. სასწავლო სულ სხვა რამის საღმრთო განცხებისა და ნების გამოვლენის და სულიწმინდის მადლის მოქმედების შედეგია ამ მადლის დამაჩინებელი ადამიანები. მანძილზე ამ სასწავლებლის აღწერის შედეგად მიიწვევი და თვლის, რომ ისინი ავთორიტეტის იდეალის შექმნის ემსახურება, როგორც უკვე ვთქვით, ისიც უნდა აღიაროს, რომ მისივე თეორიიდან გამომდინარე ავთორიტეტის მოვლენების კონკლემენტარია რადიკალურ სწორედ ამ „საბუნებისაგან“ შედეგია იგი, ხოლო იდეალი და იდეალური უკვე უშუაღეს არარეალურს, არარსებულს, გამარჯვებს, რაც რეალურად არსებობდა და მოეცებოდა, თუმცა კი მხატვრული თხზულებისათვის ღირსებად ითვლება. ავთორიტეტი მხატვრული პროზის, ან ლექსების ავტორი კი არა, რეალური მოვლენების ადვრეტიკალია.

არც წმინდანისა და გროვრული გმირის ცნებებია იდეალურად ეს უკანასკნელი, შესაძლოა, არც კი იყოს ქრისტიანობა, მიუხედავად ერის მათ შორის ქრისტიანობის წინაშე დიდი დამსახურებისა. საფრთხე გმირის ფუნქციის ადამიანური კატეგორიუბით მოასწრება გმირობა ადამიანის ნების სიფრთხილეს. სამხატვრო და საქმიანობა ამ შემთხვევაში, სამართლის ერთგულებასა და თავდადებაზე დამოკიდებულია. გმირად განსაზღვრად ყველგან ეს ქმნა. წმინდანობა კი ქრისტეს ერთგულებით, ქრისტიანობის სიკეთითა და მისივე და სულიწმინდით მიმდებარე კაცის, რასაც, სამწუხაროდ, ხშირად უგულებელყოფენ ავთორიტეტის მკვლევარები. გროვრული გმირის სახეს შეიძლება შეთანხმდეს ამ გმირის სახათის უაზრობითი თვებებია. წმინდანის პიროვნება კი ხელის უწყველობისათვის პირობის გზაზე უაღიბდება. გროვრული გმირის სახეს ლექსდნარავთ სამიხლის ტარებად ძალურ, ქრისტიანობა ვერ იტყვის თავის თავში ვერაფერს ლექსდნარავთ, რადგან ლექსდა მართალი ამხეთ არ არის ის კი შეიძლება მოხდეს, რომ წმინდანის სახელის გარშემო ხაღბურმა შემოქმედებამ თავისი ფანტაზია ამაჟმელოს, მაგრამ ეს უკვე ავთორიტეტი და რელიგია კი არა, ფილკლორი იქნება და ქრისტიანული ცხოვრების გზაზე წინამძღვრად არ გამოდგება. რაც შეეხება შეხვლის, მისგან შეყოწიწებული იდეალი ცრუ გმირია, მაგრამ ცრუ გმირს დიდი ხნის სიკეთე არ უწევია მას დრო ამხედებს და გავითვტრავს, როგორც მრავალჯერ მომხდარა კონკრეტური შემწეული გმირების შემთხვევაში წმინდანების თაყუბისცემმა კი, მიუხედავად იმისა, რომ ბევრჯერ უკვითა მათი სიწმინდის შეხედვლა და დაფარვა, არ შეწყვეტდა ყველაზე მძიმე მოვლენების პირობებშიც, მაგალითად, ჩეჩენების საცნობი საბჭოთა ეპოქაშიც.

რაც შეეხება იმის, რომ სხვადასხვა წმინდანის ცხოვრებაში სასწავლებლი მფორდება, ამის ერთი მიზეზი ისიც არის, რომ მსგავსება ხდება, როგორც ვთქვით, პირინონტალურ პლანშიც და არა მხოლოდ სულიერარამედ ფსიქოლოგიურ და ფიზიოლოგიურ დონეზეც, რადგან კაცი კაცის ჰეგავს და ერთის მითარქივლება - მფორისას ხოლი ყველა კენსარავთა ქრისტიანთა ერთხარად პასუხობს ამ მითარქივლებას. მაგალითად, გვაღერებს ყველა ქვეყანაში,

ყველა მინასტერსა თუ უღამბოში მორწმუნე კაცი პუნქტაზე ზემოქმედების არც და იმავე ხერხის, მანძირაჟის ღმერთის სახრეს შეწყვეტას ეს ხერხიც თავად მაცხოვარმა გვასწავლა: ათხოვედი და მოგვეცეს თქვენც ერთგული და პაირობა, რადგან, და ვანგელის თქვენ (მათი 7,7). დმე-რობისთვის კი შეუძლებელი არავფერია არც ის უნდა გავიკეთოდე, რომ ტყე-ღრესა და უღამბოშებში ვადაკავრეულ ბერებს შიმშილსა და წყურვილის დასაოკვლად ერთხარად გასწვდნათ იქ ბინადარი ცხოველებების, მარგალითად, თმების მოწყველის სურვილი. მათ უშეტეს, რომ ამ ცხოველების გამორტაც და ზემოხსენებული გავლენაც სადმეოთ განტება იყო და თავისი მისინი და დანიშნულება ჰქონდა.

უფლის სასწავლებლის წმინდა მწიგნულობა და წმინდა მისინი ჰქნდა. თავისთავად ეს სასწავლობა დიდი სიკეთებია იყო, მაგრამ დმრსაბურთო განტებულებით ბე-გრად უფრო მაღალ სიკეთება მოწმობას წარმოადგენდნენ - წყნს წმ ესისკობის ენტაც, სასწავლებლისა და ნიშუბის შესახებ, სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, ტ. III, თბ. 1991, გე 411. თავისი უფრომით ღმერთის ადამიანების უღაღესა სულიერი, ცოვეებისაგან კურნება და სასუფევისის დამეკიდობის საშუალება მისცა. სულიერი ნიების დანახა მხოლოდ სულიერი თვალთა შესაძლებელია, ადამიანის ნიეთერი თვალის კი მარტო ნიეთერი ნიების დანახა ძალურა ამტკობიც ღმერთის ნიეთერი ნიების, ცოვეთი გამწვეულ ხორციულ სწულებათა კურნებაც მოეწედა, რათა ამ გზით სულიერი სედვის მოძიებო შეეძლებოდა. ხორციელ საღმრთოს მკურნალის ხომ ამ საღმრთოსა მიზეზის - ცოვეთის კურნებაც ხელეწიფება: სულიერი ნიების და სულიერი მოწმობა ნიეთერი ნიებისა და ნიეთერი მოწმობითაც მტკიცეება - მაგალითად, სწულის მყესეული და სრული განკურნებათ - ესისკობისი ენტაც სიტყვა გე 413. სასწავლობი შინაგანი სიწმინდისა და სულიერი სიმაღლის დმწრობათ შინაგანი მსგავსება გროვრანი მოწმობა გამოსატულება და ნიშნისა (სიტყვა „სასწავლო“ ნიშნის, მოწმობას ნიშნისა და სულიწმინდის მადლის მოქმედების შედეგს წარმოადგენს, სასწავლის სწერის გეკულების წმინდანის ნებისმფერი ღვაქლი საანოების მოხვედრად მოყოლებული, მოწამებრთვი აღსასრულის ნაყოლია.

მაგრამ მაცხოვარი გავთრისხედებს: „ხოლო ამის სედა ნუ გიბარბ, რამეთუ სულნი უკეთური დაგებორჩილებთ, არამედ გიბარბენ რამეთუ საბულები თქვენს დაიწერა ცათა შინა“ (ლუკა, 10,20).

ღმერთის სასწავლო ყველას როდი ეძლევა: ის არც ყველას თავს ეხება და არც ყველას თვალწინ მაცხოვარის უამრავი ხაღბი ეტია გარს, მაგრამ მხოლოდ მას ჰკურნებდა და მხოლოდ მას ადამედება მკედრობით, ესაც დირსად მოწმედა. „მრავალნი ქურთენ იყენეს დღეთა მათი ელათათა ისრაელისა შორის, და არავისა მფარებასი მოეღრნა ელა, გარნა სარეფად, ხიდონისა, დედაკაცისა ქურთისა და მრავალნი კეთოვანნი იყენეს ისრაელისა შორის ელისის ზე წინასწარმეტყუელისა, და არავნ მარგა-

1 იქ სწულებში შედგება თვალისმით ყველაფერი, რაც ცოვეთი გამოწევა ცოველი მწესარც, ავთორიტეტი, ღმერთის და სიღვრე სამწრობისაგან კურნების გარეშე და ა.შ.

ნი განიკურნა, გარან ნემან ასეო" (დუკა, 4, 25-27). სასწაულის თეომათიფიკაციის ციტირებულ სასწაულებს აღიანიანის სულიერი ცხოვრებაში უსამართლო გადატრიალება უნდა მოხდინა და გადამწყვეტი როლი უნდა შეასრულებინა მათი ცხოვრების საქმეში - ყველა როდი იყო ამისთვის მზად. უფროც ზნეობით მდგომარეობის მიხედვით გვახსენებს ყოველთვის ამიტომაც არ შეიძლება რამის რაიმე შიშის მიხედვით მიავსო სასწაული. რაგონდ დიდი ხელოვნაც არ უნდა იყო. სასწაული ხომ აღიანიანის სულიერი დეპრესია და სულიერი მდგომარეობის ნიშანი და არა ჩვენი სურვილების გამოხატვა და იდეალის დახატვის საშუალება წინაა ნათქვამი აქ ისიც უნდა დავუგებოთ, რომ სასწაულები ზოგჯერ ამიტომაც მფარვდება, რომ დღერთი ადამიანების ზნეობა ცხოვრების ერთნორ გზას აძლევს. ანალოგიების დახატვა და ამ გზით სულის სარგებლის პოვნა რომ გაცვალებული ჩვეულებები და იმ აღიანიანებსაც.

გარდა ამისა, სასწაული დღერთის სიყვარულის გამოვლენისა და დღერთისა და აღიანიანის შორის სულიერი კავშირის გამოხატულებაცაა. წმინდანები საღმრთო ნათელისა და სიყვარულში სუფევს. ისინი უზიდავი კარვისის წყურვით და მიწური ეკლესიის წყურვა მუხონ არან სულიერი კავშირი ამ ორ ეკლესიას შორის დოცითი მფარვლებს დოცითი მამართლებს ქრისტიანებს წმინდანებს. წმინდანებიც ასევე დოცითი თხოვნები წმინდანებს შეეწყებას. "და აქ სულთან ბრწყინვალეობა იხარებენ და სურვილებს სათელსა შინა და მარადის წყურვისი მოიხატებას. შეუწყენ." (გაორიტი მკრედილე გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება, ძეგლები წიგნი 1, 1964, გვ. 249). სასწაული ამ ორ ეკლესიას შორის სულიერი კავშირისა და წმინდანის წყევლამ სიყვარულის გამოხატულებაცაა. იმ სიყვარულისა, საღმრთო მადლით რომ არის განაღებულ და დღერთისგან მიხედვლება აღიანიან, მისი სიყვარულთან იფრეს სათელს ამისთან. წმინდანის ცხოვრება იმისაც გეტყვებს, თუ რა სასიოება შეიძლება ამა თუ იმ წმინდანსა, რა სახის დეპრესია გასწავს, რის მიხედვითაც მყოფობს შეუწყლად ვაჟიყვებს თუ რაში შეუძლება შიშის განსაკუთრებულ დახმარება ამ წმინდანისგან, რა უნდა საიყოფის მის განსაკუთრებით. წმინდანის ცხოვრების კახება ახლოებს მყოფების მისთან და ქმარება მის დოცითაში.

აგორაფული თხზულებაში ამის ტემატიკა ვერ იხედვება მისში. გაბარული უსიკრებინათაც სწორედ ამით განხილვდება წმინდანის ცხოვრება ისტორიული ქრისტიანისაგან აგორაფიაში შეიძლება აღმოვაჩინოთ გარკვეულ დეტალებთან დაკავშირებული არასრულბიანი უსიკრებანი თუ შევლით. მიგალიფად დათარგმნისა და წმინდანის ცხოვრებისათვის მფარვებისთვის ამტორიულ პარონან დაკავშირებით. ზოგჯერ ისიც შეიძლება მიხედვს, რომ ერთ წმინდანს შეუძლიან მიეწიროს სხვის მიერ ნაღვლიან სასწაული. მაგრამ ეს როგორც ვთქვით, არასრულბიანი შეუძლიან და არსილია შეუძლიან ყველგან შეიძლება ვთხოვო. უსიკრებში მთლიან წმინდა წინაა რაგონდ ის სულიწმინდის მადლი, სულიწმინდის მფარვობა აგორაფია რომლის შიამიფიკაციაც და შეწყვეტ ასევე სულიწმინდა მფარვამ აქ სხვა მოქმედებას სულიწმინდისა, სხვადასხვა პარია მესხიერებას ვერცხანა, როგორც მისამართულ სასამართლო

აქტებს, ხშირად თავად არის თეომათიფიკაცი, ამ მარ პარადიდ ეკლესიებს წმინდანი და უცხადების თავის ცხოვრების, ზოგჯერ ავადების კიდევ თავისი ცხოვრების აღწერას. ამიტომაც ვერაფერი დავუთარგმნებთ იმ აზრს, თითქმის აგორაფია რეალური მასალის მიხედვით თავის იდეალს ქმნავდა ვერც იმას, თითქმის ამ ადგილის. ასეაღიანიან სასწაულის ფაქტის ნივანის წარმოქმნა" და ასეაგორაფია პასაჟების მყოფობისაზე მოგანის განსახილველად მხატვრული ხედვა იფრეს. "ფერ ერთი, დაკვირვებული მყოფობელი შეამჩნევს, რომ აგორაფია დღესაგორაფად გეგონების წმინდანის სულიერი სასწაულის აღწერას. მისი სულიერი მოძრაობის ნივანისგან" ჩვენებას, რაგონაც წმინდანის სულიერი სიმაღლე აფიგნება მისი ცხოვრების აღმწერისას. ამ უკანასკნელს ამ ძალის ბოლომდე ნაწილავს წმინდანის სულიერი სიღრმისა ამიტომ მისი დეპრესიის აღწერით იფარვლება. პროფანაციას რომ აპირდის თავი, მფარვე, მყოფობელად პირველ რიგში სიმაღლე და ტემატიკა მადის წმინდანისა და აგორაფიის დოცითის მადლი. ამიტომ აგორაფიის ნაწილის არაერთი არ კარგავს თავის მნიშვნელობას კომპოზიციის დახვეწილობის მხატვრული ერთი სიღარიბისა თუ სხვა, მხატვრული ნაწარმოებისათვის აუცილებელი კომპონენტების ნაკლოვანების გამო.

ამვე დროს, ქრისტიანი უფრთხის ყოველვე თავისას მით შეტევის საკუთარი იდეალის შექმნას რომელიც ოცნებისა და წარმოსახვის სიყვარვა და მხოლოდ რეალურს - საღმრთოს ეფარაფიის იდეალი აღიანიანის ნების საყოფა, ქრისტიანი კი ამბობს აკავს ნება შენი" და ამითაც მიხედვება და ამბობს მიხედვება. მხატვრული და აგორაფური რეალობის სასიღვრებს სიღვრება ორადღურსა და გამოიწოდ სასწაურში გადადის, რასაც ვერ ვთქვით დღერთისა და ყოველვე საღმრთოს, თუმცა უსიკრების, მაგრამ რეალურად არსებულის შესახებ. ქრისტიანული ცხოვრების გზაზე ორადღური არაფერი არ უნდა იყოს და თუ გამოიწვდა ასეო რომ ეს უცეც სწორი სული შეუძლიან და გზას ადევნას. აგორაფია კი სწორედ წმინდანისგან მამად გზაზე საარგლის განსწავლას ის გვერდში უნდა დგება მორწმუნე კაცს და თუ რაიმე არაბრალურსა და გამოიწვდა, თავისა გაურყვებს თბობისა ეს მისდამი მსიღობილი კაცისათვის შესაძლიარ შეწყვეტ თუ არა დამაბრკოლებელი გახდეს. ქრისტიანი ხომ თავისი ცხოვრების რაღვსა და განსახილვების სათელს ვერც ვერც გზაზე სწორედ წმინდანთა ცხოვრებითა და სხვა სასულიერო დეტარატურით ხელმძღვანელობს არაბრალური და გამოიწვინდა მისთვის შესაძლიარ ეჭვისა და სასწორიკვეთლების მიხედვება გახდეს ეს განსაკუთრებით ახლად მოქმედების ეჭვსა იფრედ შეუძლება მოაქცეს წმინდანთა ცხოვრების არასწორ ინტერპრეტაციასაც. რაგონაც იფრ რეალურიდან იფრ სიღვრისაგან უნიტებს მყოფობებს აღვლენისა და რეალობის გარდაუდებლ შეუძა კი ხშირად მისმე სულიერი კონფლიქტებისა და ნეგონების წყარო ხდება და არა რეალური ცხოვრებისა.

მორწმუნე კაცი სასულიერო დეტარატურით, მათ შორის აგორაფიულით სწავლობს თუმცა წარმოსახვით და წინამხლოლი ამ გზაზე სული წმინდის მადლი. ქრისტიანი მყოფობელი არსებულ სიმაღლეს უდარებს წაკითხვისა და ზნეობით, სულიერი გამოცდილებით დიდ

მსგავსებას პოეტიკა, თუმცა, განსხვავებასაც ზედაეს წმინდანის სულიერ სიმაღლესა და საკუთარ დაცემულ არსებას შორის. წმინდანის რელიგიური გამოცდილება და მისი ცხოვრების პრაქტიკები მოწმობისათვის მავადია. სულიერი წინამძღოლი და წვეწმა, მისი ლოცვა კი - დიდი შემწე მხატვრული და იდეალური ჭეშმარიტებისათვის მისამართებს თუმცა ღამისა, მაგრამ მინც ტყუილად, სიყვარულს, ქრისტეს გზას შემდგომი კაცის სული ადრულად იგრავს სიყვარლის სუნს, ამბობს კვი მიიღებს მას. რადგანაც სხვა არის ქრისტიანის დამოკიდებულება მხატვრულად და სხვა - აგოგრაფიასა და საერთოდ, სასულიერო ლიტერატურასთან. სხვის მიჯლის ის ერთსიგან და სხვის - მეორისგან მხატვრულ ლიტერატურას თავისი „ოდესსი“- ბოქცია აქვს და „ოდესსიდან“ გადასვლა და გამაინჯობის და შეხსოვლის გარეშე მისივე ფაქტებისა და დოკუმენტების გადმოცემას ასევე არასწორი იქნებოდა მხატვრული ლიტერატურისათვის.

წმინდანის ცხოვრების აღწერაში კი ივის, ვისთვის წერს და რას მიუღის მისგან მკითხველი.

აგოგრაფიამ საკუთარი ქრონიკა იფიქრა შეა ამბობდაც გვეჩვენება, თითქოს ერთი აგოგრაფიული იხსენებოდა იმორებს მორის ეპილოგებს. ან სესხვლობს სოცეტებს წმინდანთა ცხოვრება ადამიანს უმოცებზე უკრა სულზე უნდა მოქმედებდეს ბუნებრივად მისამართებითი ფორმებს მადარი იდეასა და მადარი მოვლენების გამოცეკვას უნდა უწახსოვდეს ისე რომ, აგოგრაფიად არ უნდა აღქმებდეს იმეგარად, როგორც საერთო სივლა ან მოახტონა. აგოგრაფის ეს დაკონკრეტი. თვის სტილშიც გარკვეული რაგმბი იფიქრობს. რადგანაც ძეგლად ეკლესიაში წმინდანის ცხოვრება მისი დღესასწაულისაგან მძღვინად დამაინსახებურებაში იკითხებოდა.

ჩვენ არ უარყოფთ აგოგრაფის ინდივიდუალობას, თუ როგორ მოვიგება და დავგანახებს იგი ცალკეული წმინდანის ცხოვრებას ეს სწორედ აგოგრაფის პიროვნული თვისებებსა და ინდივიდუალურ მონაცემებსზე დამოკიდებული მისი მწერლური ტალანტიც, როგორც ამ ინდივიდუალობის გამოხატულება. აქ გამორჩეულად სიღრმე მაგრამ მაღალი მწერლური ოსტატობის შემთხვევაშიც საქმე მხატვრულ ნაწარმოებსან კი არა, რელიგიასა და დემოინტელექტუალსან გვაქვს. ხომ არ შეიძლება მხატვრულ პიროვნულ მეტონიით ფილოსოფიად და პიესები უწეროლით, მეგალითად, პლატონის დიალოგებს მართალია, მაღალი დემონსტრაციულობა ძირითადად მაღალმხატვრულ ფორმისზეც გამოსახება, მაგრამ კიდევ ერთხელ უნებამ ხას - ასეთი ნაწარმოები მხატვრულიზისთვის კი არ იქნებოდა, არამედ ერთი ადამიანის ღმერთთან სახსოვლის წარმოჩენისა და მთავრად ადამიანის ღმერთთანაც მამად გზას დასაყვებლად ასევე მხატვრულ ხერხებს თავისი ადგილი აქვს და წმინდანის სულიერი ცხოვრებისა და ოსტორიული პასაჟების“ გადმოცემის საქმეში მთავარ როლის ეკრავითა შეიქმნებულ.

შაბლონი აგოგრაფის არაფერში სჭირდება. სწამნდვ სახარების სული ცხოვრების სულიწმინდის მაღლის მოხეცვლა, ხოლო შაბლონი გაქცეულს და შექნიკურს ნიშნისა ის რასაც შევლითი შაბლონება მოაწინებს, აგოგრაფის, წმინდანის ცხოვრებიდან და მისი პიროვნებიდან ამა-

ქვს მისანებს პარადიგმა კი მისთვის ისევე და იხვე ამ პიროვნებაში ცოცხლობს, მასში აგოგრაფის ადრეტების, მოწმობისა და თავიანისცემის საგანი, და არა რაღაც აბსტრაქტულ იდეაში აგოგრაფი რეალური პიროვნებისათვის ისტორიული მახლობს კი არ სარგებლობს, რათა „საკუთარი იდეაში“ ან რაიმე „ლიტერატურული შაბლონი“ ყალბში ნამოსახას ათავისი გზით“, არამედ ცდილობს, ობიექტურად დავგანახოს ეს პიროვნება და მისი სახარების სული დეაფი.

ისტორია უამრავი ისეთი მაგალითი ივის, როცა ერთი ადამიანის პიროვნული ზედმეწვეთი ჰგავს მეორისას ამის სათლესათფედ ჩვენ არ დავასახლებთ პლუტარქეს პარადიკულ პიროვნებებს, მათი ლეგენდარობის არგუმენტი რომ არ შემოგვედგინო, არც ქართლის ცხოვრებიდან მოვიყვანო მაგალითი, შაბლონების დამოხრებაში რომ არ დავვიდო ბრალი თუმცა ქართველ უფლისწულთა გამხეველებსა და მუყეა ტრავიკულ ბედს“ შაბლონურ ეპილოგ“ ვერავინ უწოდებს შოლოდ ორ, ყველასათვის ნაცნობ პიროვნებას მელოთიბთა, არაბურული წარმოშობის რუსულენოვანი ბოქცების - ალექსანდრე პუსკინისა და მიხეილ ღერმონტოვისას მათზე ვერ ვტყვიყთ, თათქის ერთი შორის გარანტი ივის ან სულაც ორივე რაღაც სხვა ანგარიანტის“ ვართების ნათესავ წარმოადგენდეს, ან საერთო შაბლონის მიხედვით დამოხრებულ არას ეს, ურადოდ, გარკვეულ მსგავსი სიზვეტური და ობიექტური მოხუცებითი მოქვარებული ორი თათქის იდეტური პიროვნებაა, საესებითი რეალური და დოკუმენტური აღარავინ ვტყვიყთ ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში არსებულ პარადიკულზე.

სიუვეტია თუ ფორმათა ნასესხობის თეორია კი ხელოვნებათცოდნობაშიც კარგად პოპულარიზის მრავალი სერიოზული მკვლევარი მსგავსებას საერთო წანამხერების შედეგად მიანდეს დედამიწის სხვადასხვა ქუთხეში მცხოვრებ იმ ხალხს ფილკლორშიც კი რომელიც არ პირობა შეხება ერთმანეთს, უამრავ მსგავს ლეგენდას, ანდაზას თუ გამონათქვამს ეხებებოთ.

სხუნებულ მკვლევართა აზრით, შაბლონური, სინამეფილემო კი მსგავსი სახეები და ეპილოგები კიდევ იმითმ გუხებუნა აგოგრაფიულ დასულებებში, რომ აგოგრაფთა ურეტებობა მწ წერლიდან მოყვანილი სხვადასხვა მასალებით ცდილობს პარადიკულების გადგებას წმინდანთა ცხოვრებასთან და ამ გზით მოხლოების არის სიუვე გადმოცემას მაგრამ ასევე მხატვრულიან კი არა, დემონსტრაციულობასან გვაქვს საქმე, რაც ერთი და იგივე არ არის აგოგრაფებს, ურადოდ, ზედებს ერთი რაკურისი აქტი სილო წმინდა წერილი, რელიგიური ცხოვრება და ხშირად სულიწმინდა თავად კარნახობს მათ ამ მსგავს რაკურსს ამბობ, სივლა რომ არ იცნობდნენ ერთმანეთის ნაწერებს წმინდანთა ცხოვრების აღმწერლები, მსგავსებები მანც იარსებებდნენ და მათი ქმნილებიც, შესაძლია, გაჭირვლი ვაშლითი ჰგავდნენ ერთმანეთს, არც წმინდანთა დეაფად დაიკარგება, კიდევ რომ არ გამოხრნენს მემტატან ის ყოველთვის მოქმების გზას ხალხისკენ და იარსებებს ეკლესიის მესხიერებასა და ლიტერატურულ პიქტებში.

ბრივოლ ორბელიანი რომანტიკული სკოლის წარმომადგენლად ითვლება. მარილაც, მის შემოქმედებაში მკაფიოდაა გამოხატული რომანტიკული ტენდენციები - გრძობის უპარატესობა გონების წინაშე, წარსულის იდეალიზაცია, სიყვარულის აღიარება სულიერ გრძობად, ბუნების კულტი და ა.შ. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ პოეტის დღორკა რეალისმის ელემენტებსაც ითავსებს, მაგრამ, უპირველეს ყოვლისა, გრივოლ ორბელიანის შემოქმედება ძველი ქართველი მწერლობის ორგანული გაგრძელება და ნაკლებფა ამ მწერლობის ერთეული.

ეთიკური და მხატვრული ტრადიციებით.

გრივოლ ორბელიანის პატრიოტული ხულისკეობა განსაკუთრებით მკვეთრად ელნიდება ამ ნაწარმოებებში, რომლებიც რანინდელი წარსულის ხოტბას ან კიდევ 1832 წლის შეიქმნელების სულისკვეთებას გამოხატავენ.

თამარ შარაბიძე გრივოლ ორბელიანის ღირიკა

ესენია პოემა „სადღვერძელო“, „აღსარება“, პე, იფრაიიმ“, „მისი სახელი კაცხეთა“, „თარღის“ და „მეზავრობა წემი ტუილისადამ პეტრბურღამდის“. ამ ნაწარმოებებში პატრიოტული მოტივი იშლება წარსულისა და აწმყოს დაპრისპირების ფონზე პოეტი ნატრობს თავისუფლად და განახლებულ საქართველოს მხადეა, სიცოცხლეც კი შესწიროს მამულის დახსნას.

პოემა „სადღვერძელო“ თავდაპირველი სათაურია: „ტოღლებაში ანუ იმის შემდეგ ღხინი და სადღვერძელო, 1827 წლისა“. ეს არის პოემის პირველი და შემოკლებული ვარიანტი, ავტორგანის სახით მოღწეული პოემის მორე ვარიანტის სათაურია „ტოღლებაში (მობაძე ეუკოესკისა) (უხე ღვექნი 1826 წელს სპარსეთის ომში არის ნათქვამი, როდღესაც ირაკლის თავაზედ იყენენ ჯარნი დაბანაკებულნი“. ეს ვარიანტი სხვისა ხუღით არის გადამწერილი. უფრო სწორი უნდა იყოს ავტორგრაფული თარიღი - 1827 წელი, რადგან 1826 წელს რუსის ჯარი არაკლის თავისთან ჯერ კიდევ არ იყო დაბანაკებული. თარიღი მიგეითითებს მხოლოდდამხოლოდ ნაწარმოებზე მუშაობის დაწყების წელზე, რადგან პოემა მრავალი წლის მანბელზე იქნებოდა. პირველი ვარიანტი მუშავებებოდა 1832 წლამდე ხოლო საბოლოო რედაქცია მიხდა 1870 და 1879 წლებში. პოემის სათაური საბოლოოდ ასე გაიფორმდა: „სა-

დღვერძელო ანუ იმის შემდეგ ღხინი, ვრეენის სახლევეს“.

საყურადღებოა პოემის მორე ვარიანტის ცნობაც რომ ნაწარმოები წარმოადგენს ეუკოესკის მობაძეს. მარილაც, პოემა კომპოზიკურად და თქმბურადაც მისდევს ცნობილი რუს რომანტიკოსი პოეტის ეუკოესკის ნაწარმოებს მომღვერდი რუს მეომართა ბანაკში, მაგრამ, მოუხედავად ამისა, იგი არ არის მისი განმორება. თუ ეუკოესკის პოემის ცენტრში ღდგან მისი თანამედროვე გმობრე, გრივოლ ორბელიანის ამოკანა წარსული ღროის გმობრე განდიდება; იგი კრთი სიტკეითაც არ მოგვანიშნებს რუსეთ-ირანის ომზე, აღწერილია მხოლოდ ღხინი ქრთიველ მეომართა, რომლებიც „ირაკლის თავისთან“ იყენენ დაბანაკებულნი, სადაც მღვერეველ დაამარცხა და შეპაერო

ანატ-ხანი. გრივოლ ორბელიანის „სადღვერძელოს“ პრობითად შეიძლება ეუწოდოთ პოემა, რადგან არა აქვს პოემისათვის აუცილებელი სოფეტური მთღიანობა. იგი წარმოადგენს სხედასხეა თქმზე წარმოთქმული სადღვერძელოების კრებულს მოქმედების ადგოლია ბრბოლის ველი, სადაც ღღინით იმის გრივღოლია, საღამოთა კო ღღაშქარი ისევენებს, რათა ახალი ენერგიით შეებრბოლოს მტერს:

„შესწედა ბინდისას ომი საზარი, დადღვედა არე, სად პქუხედა ბრბოლია, გამარღვევითა მოღღხენს ჯარი, უღლი ცეცხლებით განათებულა“ ჯარი კოხოვება ომში დაცემული“. ნაწარმოების ცენტრში ღდგას თამბაღა. ის თანმიმღვერობით ამბობს სადღვერძელოებს, ხოლო ღღაშქარი იმორებს მისი სიტკეის დასკენით ნაწილს. პირველ რიგში თამბაღა სახელოვანი წინაპრების სადღვერძელოს სეაში, ამით თანამემამუღეთი ქრთიველ გმობრეა საქმეებს შეახსენებს და კრთიველი სიამბის გრძობას უღვიუებს:

„მინო, აღღვესით ფოღა წინაპრთი მოსახსენებლად, რომღღოთა დაამდევს სიცოცხლე მამულის ახამიდლებლად, რომღღოთა სახე დღვეების სხეს მიგევენს

განსმსწვებლად, რომელია სული მადალი ჩვენს მიგვიზიდებს

ცად მადლად

შემდეგ იწყება საკუთრივ მამულის განმადიდებელი გმირთა ქება. პირველად დასახელებულია მუვე ფარნაოლი, რომელმაც ქართველი ერს მისცა „წიხის პირველი“ და დაუმტყდრა „ერა-შაყროსა“. მას მისდევს „ქი-სტეს ნათელი განაღებელი მუვე მირიანი“, ვით ბრძოლის დემურია, თითა მირანსველი“ იბრძვის ეახტანე გორგასალი. მის გამორჩენაზე კი სპარსელნი არიან შესანიშნავ ტაყებს უძღვნის პოეტი დათი აღმაშენებლის, რომელიც „გაიხრებულ იყვნა“ „სუცის წყალობად მოველიან“, ახასიათებს მის დიდ სახელმწიფოებრივ ღვაწლს: უწოდებს „მხედარა მთავარს“, რომელმაც ავიადგინა და „ფენიქსებარ განახლდა“ იყვნა. გრიგოლ ორბელიანი დათის წარმოგვიდგენს მათგანი ძალის მქონედ:

დათი მსოფთა აჟაქ ქაღაქი და აღმოცენდენ ქაღაქი განსქლე უღამნი ობურა - საცხე დაბეითი შექსქი დაქარ წრაქვი - და აღმდენ ტაძარნი, ტურულ ნაშენნი განსაკორებელი სიყვარულით ხატებს პოეტი დიდი თამარის სახეს. იგი მარტო გარეგნობით კი არ აჯადოებდა მსახელებს, არამედ შინაგანი, მადლ-სწიფობითი თვისებებით. თამარის დროს საქართველო შინის ხარის სცემდა მტერს მისი მეფობის პერიოდში ხეცის მამულს ამშვენებდნენ სიბრძნით განსქული რუსთაველი, „ღომბერ გულადი“ გამრეკელი, ჭკორდადელი, ორბელი და სხვანი.

921066

თამარისადმი მიძღვნილ სადღეგრძელოში დახატულია ქართველია და შერის თაქმურის სცენაც, საქართველოს ყველა კუთხისა და ტომის წარმომადგენელია დახასიათებით აქ არიან კახი ფარ-შუბით, თუში სხვათი, აბჯრით დამშვენებული ფსა-სეცსურნი, მკლავით ძლიერა ქართველი, ფეხმარდი ოსი, ბრძოლაში შეუპოვარი მთიელი, სწავლითა ქებული მესხი, სრდალობანი იმგრა, მშოელდობანი აუხახი, მკურანელი გურუანი და მვერეული თამარი ჯარის დოცავს ჯურით და ამსწევს. საქართველოს და შერის დახასიათებით პოეტმა დახატა ერთიანი და ძლიერა ქვეყანა, თავისი სიყვარული გამოსატა გმირული წარსულისადმი.

თამარის შემდეგ პოეტი აღწერს ქუთავან დედო-

ულის ეპიკურ მოთმინებას, სულიერ სიმტკიცეს აგრეთვე ახასიათებს ცნობილ მუვე-პოეტს, ქართველია დიდ მოამბეს ეახტანე მუვესსენ: განსაკუთრებული სადღეობანი გრძობით კი ხატავს მუვე ვრეკლე შერის პოეტი ქედს იბრის აუერის ნოვემ-დიდების“ წინაშე იგი ვრეკლეს ახასიათებს, როგორც საქართველოსთვის თავდადებულ მუვეს და სარდალს, რომლის სიკეთე-ლიან ერთად ჩავსვენა საქართველოს დიდების მუვე. მამული ევლარ იხილავს ოსაქლის სხადისა მუვე-დუარეს,

დიდება იფრისა მსთან მარხა სამარეს ამ ტაყებს მოპყვება ვრეკლეს უღროოდ დაღუპული ძის-ღვეანის სიტბა

გარდა მუვეებისა, გრიგოლ ორბელიანი „სადღეგრძელოში“ დასახელებულია სამშობლოსათვის თავდადებული მამულიშვილებიც, რომლებიც ისტორიული წყაროებითა თუ სეპარი გადმოცემებით არიან ცნობილი: „კახეთის მსხნელი გმირები ვლიზბარ, შულა, ბიძანა მტარული სგან დატანდულები“, ცხრა ძმა ხერხულიძე, სამსი არაგველი და კიდევ მრაველი სხვა პოეტის აზრით, სამშობლოსათვის თავდადებულმა გმირებმა ზეკურ საქართველოში დამკვიდრეს ნათელი მამულის სიყვარულისა და რწმენის ერთობლიობა განსაკუთრებით გამოიკვეთება გრიგოლ ორბელიანის შემოქმედებაში.

წინაპართა მოგონება ბრძოლის ცეცხლით აღიანებს ახალგაზრდობას და სწორედ ეს არის პოეტის იდეალი:

აქქეთა საქეთა მოთბობით მოხუცს ცრუმლ-მოედინება, მშნობით აღტაცებული ჭაბუკი სხადისა მამსწეებამ

გრიგოლ ორბელიანი „სადღეგრძელოს“ ამ ნაწილში გმირთა იდეალიზაციას ახდენს, წარსულის რომანტიკას იძლევა ამასთანავე გარკვევით გეგორძობისებს პროტესტს არსებული წყობილებისადმი, მეფის რუსეთის ხელისუფლებისადმი ამტყნად მოულოდნელია, რომ სწორედ გმირთა გახსენების შემდეგ თამადა წარმოატყამს ნიკოლოზ I-ის სადღეგრძელოს. გრიგოლ ორბელიანი დღეგრძელობას უსურვებს იმპერატორს, რომლის წყალობითაც ჯერ პატარობა იტყმა, შემდეგ კი სამშობლოდან გაეყვება. იმპერატორის სადღე-

გრიგოლ წარმოადგენს პოეტის ლექსის „გულნი იფეროის“ ახალ რედაქციას. პოემაში მას ის ადგილი უჭირავს, რაც ჟუკოვსკის „მოძღვრალში“ აღლქსანდრე I-ის სადიდგობელის გრიგოლ ორბელიანმა ნიკოლოზ პირველის ქება შეიტანა. სადიდგობელში 1870 წელს, როცა იმპერატორი დიდი ხნის გარდაცვლილი იყო, საფიქრებელია, რომ მას ადრეც ჰქონდა ეს განზრახვლი, როცა დაწერა ლექსი „გულნი იფეროა“. 1832 წლის საგამომხატველი კომისიისათვის პოეტს განუცხადებია, რომ ნაერაულები ჰქონდა ამ ლექსის შეტანა იმპერატორისადმი მიძღვნილ ჟუკოვსკის პოემის მსგავსად ნიკოლოზ პირველის სადიდგობელის უნდა მიენიშნებინა ეპოქაზე კერძოდ 1827 წელს ერეენის აღებაზე რომელიც ნიკოლოზის ზღაპრითობის დროს მოხდა, მაგრამ პოლიტიკური შეზღუდვებების გამო გრიგოლ ორბელიანი დიდხანს მერყობდა ადრესატის დასახვლებასე და თავის სიციცხლეში სიტყვები: „ნიკოლოზ დიდო სუდგრძელობთა“ პოეტს არ გამოუქვეყნებია.

რაც შეეხება ზღაპრითობის ქების იფერო უფრქვიას, გრიგოლ ორბელიანს მხოლოდ ერთი მაზანი ამოძრავებს - ეს არის ძველი იფეროის ადღგენა. ამტომ ნიკოლოზ პირველის სადიდგობელი პატრიოტულ მაზანს ექსახურება. პოეტე ვედრება იმპერატორს, რომ მან საქართველოს აღწათოს სქაწელის დამაზარ და ძველი დიდება აღუდგინოს. ეს არის მამართის ერთ-ერთი ძირითადი მაზანცე:

„ამაზრის დღენი,
დღეების დღენი,
შენ მოუდღინე შენსა იფეროსა!..
დმჭათო გვისმინე
შეგეს მოაფინე
ძღვეა კურთხევა, მაღლი ზეციერ
ჩენდა დიდებად,
ბედნიერებად.
შევე გაციცხლე მრავალ-კამერ“

გრიგოლ ორბელიანს არ გაუმართლდა იმედი. ამტომც მას არც ერთ ლექსში არ გამოუთქვამს, რომ ნიკოლოზ პირველის ან სხვა იმპერატორის დროს ქართველი ხალხი ბედნიერი გახდა. პირაქთა, სიციცხლის უკანასკნელ წუთამდე საქართველოს უბედურებაზე ხოდა.

„სადიდგობელის“ მორე ნაწილი წარმოადგენს სამშობლოს სადიდებელ მშეწერიერ კიმის, უდიდესი გრძნითა წარმოთქმულს:

„ე, მამული სასურველი, ვან გახსნოს, რომ მის გული

არ აართოლდეს სიხარულის
აღტაცებთა აღუბილი?
ვან გიხილოს დროსა სამაშნ, არ დასახიბოს თვისსა სისხლი,

არ დააკლას თავი თვისი შენ დიდებად, ერთი მსხვერპლად
პოეტე გვიხატავს საქართველოს შესანიშნავ ბუნებას და მასში აქსოვის პატრიოტულ სულისკვეთებას: „სად მთანი ყრთის გეორგენით არიან ცამდე ასულნი

და მდინარენი ზახილით ზეითის ზეირთებზე მსროლენი,
უფსკრულნი - ჩანბელებულნი, კლდენი თვალ-გაღუწველენი,
სად მონადირე მადვეს ვიხესა და მის ქვეშ ჰელენს ღრუბლენი“.

სამშობლოს თვალწარმტაცი ბუნების ფონზე კიდევ უფრო იკვეთება პატრიოტული განცდა: „სხვა საქართველო სად არის, რომელი კუთხე ქვეყნისა?
ერი-გულადი, პურადი, მებრძოლი შევის ბუღისა?!
შე დროთა ვერა შესცვალეს მის გული ადამატისა,

იფე მსნე იფე მღვრალი, მოცვარე თავის მაწისა“
პოეტის აზრით, ადამანის ვაღა მამულისათვის თათის გაწორვა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მის სიციცხლეს აზრი არა აქვს:

„სოფელი ამაღ არა ღირს, კაცი ნატრობდეს ვამს გრძელსა,
თუ ფუჭი მისი სიციცხლე ვერა რას არტებს მამულისა!
მის სადიდებლად ჩენცე შევესხვეთო უშაშნად ათას მახელსა,
და მოეკდეთო, თუკო სიკვდილით ვადიდებო მისსა სახელსა“

გრიგოლ ორბელიანი ადამანის მოვალეობად მიჩნევს მფეობობასაც - მემკდარობს შეწინარებას, გაკორეუბლის დახმარებას, დაცეზულის ადღგენას და სომარაღლის ქადაგებას:

„არ არის ჩენნი სიციცხლე თუ არა საქმე კეთილი?
თუ არ ადუადგენთ დაცეზულს, არ ვეწნეთო ნუგაშ-მცეზული?“

თუ არა ვამდგენთ ბოროტსა, მარაღლის არა ვართ მებარეველი?
სხუთს ქნესა თუ არ ვეაწუხებს, სხვისი არ გვესმის ტყვილი?“

ამავე სადღეგრძელოში პოეტო დიდად იფიხებს ადამიანის ნიხს და თვლის, რომ მას გვირგვინი არ განაზღვრავს, ანუ აძლევს სენა მხოლოდ კაცს.

გრიგოლ ორბელიანის აზრით, მფობრობა და სიყვარული ადამიანის დროების განმსაზღვრელი გარემოებია, რომლებიც სულიერად ამაღლებენ კაცს და სიცოცხლის ძალის მატებენ ამიტომ სისხლისღვრისათვის გამზადებული და შესარი საგანგებოდ წარმოიქმნას ამ ორი გარემოების სადღეგრძელოს სიყვარული, პოეტის აზრით, ადამიანს აღამაღლებს, სულს უფაქიზებს და სრულყოფილს ხდის. თამადა ამ სიტყვებით მიმართავს მებრძოლებს:

მოიფრეხე სიყვარული, რომლით სიცოცხლე გუბტკება,

რომლის შუქი აღგვამაღლებს, რომლით სული გვიანადღება:

რომლით კაცი მშენებრობს, მაშინ თითო ღმერთს ემსაკება!

ბენეფიკა შეყვარებული კაცი, რომელიც ხან იტანება სატროსაგან, ხან კი დიდ ნუგეშს მოილის მასგან. სიყვარულიდან მიყენებული ტკოვლები უფრო მტად გვაგრძობს ამ გარემოების სიღაფეს ვარდევ ხომ უფრო მაშინ გამოსცემს თავის სურნელს, აღეს ნი-აჟი შეხებით შეარყვებს მისთა რტოება!

გრიგოლ ორბელიანის ქრისტიანული მსოფმშედელობა სიყვარულის გაგებაშიც მღაენდება პოეტოსათვის ეს გარემოება სულის დატობობა, რომლისაც დასახსრული არა აქვს. სიყვარული არ კვდება სიცოცხლე-სთან ერთად, ამ სოფელში განაგრძობს არსებობას, ამიტომ მას უკვდავებაც კი ვერ შეედრება:

აუგრა სიყვარულს თუ დაეპარგაფდე

უკვდავებამან მის წილ რა მომცეს?

უსიყვარულოდ სასოფეველი, თუ სასურობიღე შემოვის შუქნებს!

პოეტო სიყვარულს ადამიანისათვის უმაღლეს ბენეფიკებასა და ნეტარებას- სასოფეველს ადარებს, რომელიც უსიყვარულოდ კარგავს თავის დანიშნულებას. გრიგოლ ორბელიანის ეს აზრი მოგვაყენებს პაულე მოცოქელის ცნობად სიტყვებს სიყვარულზე

„სადღეგრძელოს“ უკანასკნელი ნაწილი ბუნების სურათის - განთიადის აღწერას წარმოადგენს

„კისკარმან აღმოსავლეთი ვარდისა ფერად შეხლება,

ცას სიხარული მოპოინა და ქვეყანასა შეწება.“

ბუნების აღწერას დროს პოეტო არ იფარებს, რომ ყოველივე ღმერთის მიერ არის შექმნილი, ადამიანი ვერ

აღწერს უფლის შემოქმედებას, მის ფერ უყოფადეს შეწებას:

„ღმერთო, ვინ მოისწევდეს შეგან ქნისი, მის ფერ უყოფადეს შეწებას?

სინდელს აქრობ ნათლით, სიკვდილით მკადავ ცხოვრებას!

სინდელის ნათლით შეცვლა და სიკვდილის ცხოვრებაში გარდასახვა პოეტის ქრისტიანული აზროვნების გამოხახილი უნდა იყოს.

გრიგოლ ორბელიანი ამ პოემაში ზოგადსაკაცობრიო პრობლემასაც შეეხო და დღემო კაცის მიერ კაცის კვლას სურვილი პუმინსტი, ქრისტიანი პოეტისათვის წარმოუდგენელია, თუ „კაცს რად სურს სისხლი კაცი-სა?“

პოემს მინც საბძროლო მოწოდებით მოაერდება: „წარედეთ, სადაც მიგვიწოდეს ხმა საიდუმლო მხედრისა!“

ბრძოლა გარდაუვალია. იგი მებრძოლია ხედვრია, ცხოვრების კანონზომიერებაა, ამიტომაც არ უნდა შეუშინდე მას.

„სადღეგრძელოს“ ბოლოში აქვს მიძღენა აღუქმანდრე ორბელიანისადმი, რომელიც პოეტის ნათესავი და 1832 წლის შეოქმედების ერთ-ერთი მთავარი მონაწილე იყო. პოეტო მას მოაგონებს, რომ მათი მძინე აღარ არიან ცოცხადნი, აქველიაგან მხოლოდ თუთიონ დარჩნენ. ღვქის ელგეოური სტროქონები დრმა მწუხარებას და უამელობას გამოხატავენ:

ამ ეს რაცა ემსოქეი, რადა ემსოქეი, თუ რაც

მინდღდა ვერა ემსოქეი?

და ვერ ემსოქეი რაცა, ის წყლულად გულს დაშთა

და მოთ ეტანევეო!

აღუქმანდრე ორბელიანისათვის გასაგები უნდა ყოფილიყო, რისი თქმა სურდა პოეტს და ვერა თქვა: პოემის უკანასკნელი ტაეპი დიდი პესიმისმიითა ადსავსე

„ემსოქეი მწუხარებით მომევიდეს და ემსოქეველი

უფტად წარსულისა.“

აღუქმანდრე ორბელიანისადმი მიძღენა იფერად აუქმებს სიკოლოზ პირველისადმი მიმართულ პოეტურ ვედრებას.

გრიგოლ ორბელიანის „სადღეგრძელო“ 1871 წელს დაიბეჭდა ჟურნალ „კრებულში“, მაშინდელმა პრესამ ამ ნაწარმოებს მღაღალი შეფასება მისცა. პოემაში წარსულის იდეალიზაციასთან ერთად ნათლად იგრძნობა გრიგოლ ორბელიანის ყოფიულ-პოლიტიკური სულისკვეთება.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

რევი კრის უდიდესს მამაცემ, აკობ გოგებაშვილს, თავისი ცხოვრების უპირველეს საზრუნავად შედეგად საზე სწავლების საკითხზე დასახა. აკობ გოგებაშვილი იყო ის დიდი კრისკაცი, რომელმაც თავისი ხალხის განათლებას, ერთნაირი თვითშეფასების გაღვივებასა და სულად მამაცელბას მოახმარა მიუღი საცოცხლე თავის სახე-დამტკიცებელში ქართველი ერის უდიდესიანი საქართველოს უკიდურესი სიღრმე გადაუშალა მოხარულს დაიანა მისი მშენებრება და ნახი ღრუვითადა ით სურნელი დაუღოცა ეს ამ საქმარში პატარებს.

აკობ გოგებაშვილმა წამოაყალიბა ერთნაირი სკოლის კონცეფცია და ცხოვრებაში მისი გატარების საქმეს ეწა-ხურა ნახევარი საუკუნის მანძილზე აკობ გოგებაშვილი ერის საცოცხლისა და სწავლებისათვის აუცილებელ რის ბურჯს გამოყოფს.

პირველ ბურჯად ქვეყნის ტერიტორიას მამაცემ, სამარცხვლეს ნაკონანდურის მდლის შედეგის ტერიტორია, მწა-წყელი, სამშობლო, მშობლიური მწა-წყელი, მამული მარტო ნათიური ფაქტორი არ გახლავთ. იგი ამისთან სულიერა, ცოცხალი არსება მამაც ტრადიციის წინამართი დღეულები სული და ეს სული აცილებლს ასულდგომელს, აცხოვდებს თანამდროვე თათბარს. წართოვი ერს მისი მწა-წყელი, მისი ტერიტორია და იგი დასკრება არ მარტო ნათიერ არსებობისას, არამედ მოსწევლს ამ დღეულებს ისტორიულ სულსაც, რომელიც სამშობლოში ტრადიციას, როგორც ხე მომზრებული ფესვებს იღუპება, სხება, ისე კრის იღუპება, როცა სულიერად ვცდება მწა-წყელი, ტერიტორია.

მეორე ბურჯად აკობ გოგებაშვილს ენა მამაცა. ქართველ ერის იგი მღალი აგებულების ენათა დასის მარკოვებს, რის დასტურდაც იგი მოხმობის ბუნების სამარტოვს, ერამტოვლი სტესის უჭრობას. თანდებულა სიტყვის ბოლოში მოქცეება, სხის ამდღების დამორჩილება, სწავის ფორმების მრავალფეროვნებასა და მოქცეობას, სინონიმის სიმდიდრეს, დღევანდ მისი აზრით განტყვევნი ფერმტა, რომელდაც - დრად აქვს გამყვარა ფესვიან ადამიანის ტერმს, სერეებში სხის თრტობებში, ძეგლს და რბილში. მიუღის მის ბუნებაში იგი არის ძვირფასი თარალი, რომელიც ბუნებას ხედა გამოხმარა ადამიანის სულსა და ხორცსუდ. მის ფესვიანო-ერურა და ფონოლოგიურს აგებულებასუდ. დღევანდის მწა-წყელის აკობ გოგებაშვილი მჭიდროდ უკავშირებს სავსურს პროფესიის განვითარებას.

ერის მესამე ბურჯად დიდი მამაცერი თვლის სკოლის, რომელიც ერისუც კი უმრავლესობა სკოლები. ერის გამდიდრებელი ცოდნით, ამდღებულა სწავლით, აქილად დოღლიათ. მისი უნაირების და უხარბადების მოახმარა ყველა ტობის საკავლებელდათის არის სწავლება დღევანესუ სწავლებს ესა აკობ გოგებაშვილის ერთნაირი განათლების, კრედიტის, უნახედი ყველა დანამტენი მოახმარა სწავლებისადში ამის უფრება- საქართველოს გეოგრაფიის, საქართველოს ისტორიის, საქართველოს ბუნების, სახელმწიფო და საერო

ლია ჭიუხვილი

აკობ გოგებაშვილი ერთნაირი განათლების შესახებ

აკობ გოგებაშვილი წამოაყალიბა ერთნაირი სკოლის კონცეფცია და ცხოვრებაში მისი გატარების საქმეს ეწა-ხურა ნახევარი საუკუნის მანძილზე აკობ გოგებაშვილი ერის საცოცხლისა და სწავლებისათვის აუცილებელ რის ბურჯს გამოყოფს.

ქართველი დიდგვარობის, საღვთო სულიერის უჩვეულებად ერის წარმტების მყოფი ბურჯად აკობ გოგებაშვილი ყველასი მომწვეს მისი აზრით, თუ საქართველომ თხოვნის სარკუნის მანძილზე გაუფლო აუარებელსა და მღალიერს მტრებს, ამას ქართველ ყველასი უნდა ეწინააღმდეგო, გველსა და სკოლა არის საათვე ერის სწავლისა.

დიდი პედაგოგი მამული ცხოვრების მანძილზე იბრძოდა ყველა ტობისა და საფეხურის სკოლაში სწავლების დღევანდ მრავალფეროვნად სტატუსში (სამწევარი მოღვაწე პედაგოგიაში, ახე საფოთი იცნობება, მხურე მამაცელმელის პროექტის გამო და სხე) მისი შეუარებელი ბრძოლის ნათილი დადასტურება. ამ გზასუ იგი არ ეწოდება არც ქართველ საზოგადო მოღვაწეებს (რუსოფობიკორული პოლიტიკის აღმსრულებლებთან ერთად, თუ ისინი ნებისა და ურბელად

დღეისანი აფერებდნენ დღევანესუ სწავლების საქმეს. - დღევანე არის ძვირფასი საღვთო დაუბრუნებელი რეველი, რომელმაც დაცულა მამული სიმდიდრე ხალხის ერებისა, ფარტოსისა და გულისა. საფოქოსა, საგრანობისა და სამოქცეობისა, რომლის შესწავლა ბავშუს აკავშირებს მამული ერის სულთან, მის ისტორიულ ცხოვრებასთან და აქცებს მის სულიერის ღრბით და მშენობით. - დიად, მხოლოდ დღეა ენა არის ენა სულსა და გულისა უცხო ენათა არას ენათა მუხობებისა. - დაასტვის იგი.

ერთნაირი აღზრდის ტეკონიკად აკობ გოგებაშვილს საქართველოს ისტორიისა და გეოგრაფიის სწავლება მამაცა იგი სამარცხვლესა და წყარო მამულიშობლობისა. ამტოვსუ შესქენდა თავის პუნების კარში და ადღეა ენაში პატარ-პატარა ისტორიული მოახმარებები და გეოგრაფიული სტატუსი კრედიტ უწყობა რა, რომ ისეთი აგება სახელმძღვანელოებისა იგი განათლების ერთნაირი სწავლებლებს დაუშრეტელი წყარო უდიდეს მშენებლობას ანებებდა რა სახელმწიფო სწავლებებს, მამაცა, რომ არა წოდებას არა აქვს ისეთი დაახლოებულ, კავშირი ხალხთან, როგორც სახელმწიფოს მამაცი მოქცეულებულ სტატუსთან შედეგება ქართველ ერისა და დიდგვარობის სწავლება ამ ტობის სამწავლებლებში აკობ გოგებაშვილის სახელმძღვანელოების ძუტეს არცეუდა მიუღის ქართველ ერს, უაფრებდა მშობლიური ქვეყნისა და ერის სიფარტს, სიფრესა და კავშირფერობის უწყრედა თათბობს და მამულიშობლურ შედეგება სრდღედა მათ.

დღევანდღვლითი ტობის ბევრი პუნდა აკობ გოგებაშვილის ღრბობდელ - დაბრუნებულ - საქართველოს ქარის მოღვა უნდა, დაბრუნებულს კანონური წინამძღვრება, მესხ ბედის ბრძოლი. - ტეკნონიკა დადაცისა იყო.

დიდი მამაციერის ერთნაირ კონცეფციას მნიშვნელობა იტოვიდნდაც არ მამაცელს, პირტობა დღევანდ ქართველი ერის განათლებასუ იგი ერთნაირი ტობის სამწავლოდან რუკის გეფიხიზებას მოგვარებებს. საქართა, ამ ცოდნეობის საფარტსიველი, გამწავლდღვლითი შეფინაველითა და საფუძვლად დაეუღლია ერთნაირი სკოლის აგების პრინციპებს.

ფი თაბრენმა, რათა ზუსტი ტექსტობრივ-ტერმინოლოგიური პარალელების ფონზე შეისწავლათ და შემოსახერხოს ცალკეულ არსულ ქართულ ტერმინთა სემანტიკური ველი. ყოველი ეს კი განსაზღვრავს მონორაფიის არაორდინალურ სტრუქტურას: კრძალ, ნაშრომის I ნაწილი წარმოადგენს სრულად დამოუკიდებელ ფილოლოგიურ გამოკვლევას, რომელშიც შესწავლილია I სვეტირანურ გაბალოვების ქვესტრუქტურული კომპონენტების ქართული თარგმანის წარმომადგობის საკითხი (ერწმულ ორგინალთან დაკავშირებული სამეცნიერო ლიტერატურა, ბერძნულიდან მომდინარეობის დასაბუთება დექსიკონ-მთარგმნელობითი თავისებურებების გათვალისწინებით): მაგ. - „სადღებლო“ - ნაცვლად სომხურიდან თარგმნილი ძველებისათვის დამახასიათებელი „ხრახისა“, რომელიც სომხური პლინეზიური დექსიკონი ჩანს ვაშუაღველმა: ბერძნულში დეფინიციასა და სიტყვათა წყობა; და სხვა. 2) თარგმანის დაცვლება ორგინალისაგან, რაც ძროთადად გამოჩვენდება ბერძნული ტექსტის არასწორი წაკითხვითა და ვარსებობა დექსიკონ-გრამატიკული ცომალებთან, რაც ორგინალის ასომთავრული შესრულებულ ხელნაწერს ავარადობებს დედნად მკვლევარს. 3) ქართულ ხელნაწერსა ურთიერთმომართება 4) დედნებთან, რომ ქართული თარგმანი შესრულებულია უცვლელად ბერძნული ნუსხიდან, რომელიც უწინარესია სოხს ანტიკოპილისტის „ქრისტიანულ ტობორავთაზე“ (535 წ.), რომელშიც დამოწმებულ სვეტიანურ გაბალოვებულსეულ ციტატებს თანხვეთა ქართული ტექსტის სიკობანდ IX-X სს-ის ხელნაწერსა პუბლიკაციებისაგან ამკვლად, ხაზგასმულია ქართული თარგმანის მნიშვნელობა ორგინალის არასწორი წაკითხვის (შეცდომების) გასწორების თვალსაზრისით.

ეს ფილოლოგიური მუშა შესრულებულია ავტორისათვის დამახასიათებელი მაღალპროფესიული აკრძიით და წარმოადგენს სამკადლით წყაროთმცოდნეობისა და ტექსტოლოგიურ გამოკვლევას, აღკურვალს მტკიცე არგუმენტაციასა და ამ არგუმენტაციის გასამტერებელი უფი საღვთსტრეციო მასალად (რომლის სიკარბე აღბობ გამოჩვენდება ამ კვების განსაკრებლად, რომელიც შეიძლება მკითხველს დავებდოს სომხურიდან თარგმნის უკველების კრეტერუმედ მხოლოდ „მისტერონ“ ტერმინს უარსახად“ გადმოტანის ფაქტი).

მთორგავთის I ნაწილის ორგანულ გერგებლებას უნდა წარმოადგენდეს ავტორის მიერ I ტომისათვის გასწრახული გამოკვლევა, რომელშიც ფი გვპრდება თარგმანის დექსიკონ-ტერმინოლოგიური არკურავთის, ბიბლიური ციტატების დამოწმების პრინციპისა და დექსიკონის და ტერმინთა საბუბლის წარმოდგენას (ეს უკანასკრლად კი განსაკურვებით სიკარბე ფი I ტომისათვის).

მთორგავთის II ნაწილი, რომლის სათაურთა „თარგმანის უსწრათადგენი ტერმინების ანალიზი“, ასევე, I ნაწილისაგან სრულად დამოუკიდებელი ნაშრომა, რომელშიც ხსენებული თარგმანის ტერმინთა ანალიზი, ჩვეულებრივ მისივეს მხოლოდ რგი ძველების მყოფლებული V საკუ-

ნაღან შესახამის ტერმინთა მთორფილოგიურ-სემანტიკურ ანალიზს და შეიცავს მრავალ შემთვლ პარალელურ მუშასა და პრბილემას, რომელიც წამოიჭრება ამათუც ამ სემანტიკური ტერმინის განხილვასთან დაკავშირებით. თითოეული ეს გადახვევა ძროთადი თუზიდან წარმოადგენს ასევე დამოუკიდებელ, სვეტიანურ ფილოლოგიურ ნაშრომს, რომელშიც წარმოდგენილია მკვლევარის მიერად დაბორტორად და კვლვის პროცესი, რომელსაც „მტებუბლის“ კვლადკვლად მისდევენ მკითხველი, რათა მისთან ურად შეადგინოს როგორც თინე პეტრინი იტვლდა, ამ „უსიერ ტვერში“, მაგრამ ეს „თანწარედის სახით“ განხილული ახალ-ახალი თუზები, რომლებიც, უსწრამსწრ ინფორმაციულ დაცკრთივასთან ურად, ამ ინფორმაციის მეცნიერულად დამუშავების როულ მეტინიზს შეიცავტ არდევენ ნაშრომის სტრუქტურას და, რაც მთავარა, შრომის მეტინსტრალურ დროს აცილებულნი, პერიფერაში კვლევან მამს, რომელც იხინი ქართული ლიტერატურის ისტორის უწინმწველოვანესი პრბილემების (როგორაკა ტექსტების დათარგმნება, მთარგმნელობითი მყოფი, მთარგმნელთა იდენტოფიკაცია, განსხვავება და სხვ) სრულად ახლებურ და საინტერესო გადაწყვეტას იძლევენ.

ნაშრომის II ნაწილის ქვესათაურში გამოტანილია მხოლოდ 12 საანალიზო ცნება-ტერმინი, რომელიც სვეტიანურ გაბალოვების ტექსტშია დადასტურებული, მაგრამ რეალურად წარმოდგენილია 35-მდე უწინმწველოვანესი ფილისოფიურ-თეოლოგიური ტერმინის სანმეშო მთორფილოგიურ-სემანტიკური ანალიზი ისტორიულ-შედარებითა მყოფითა, მაგრამ ავტორის მიზანი მხოლოდ ტერმინოლოგიური ძებნით არ შემოფარდვლდა, მისი კვლვის პარალელური ამოცანა და მზანი, რაც, როგორც ჩანს, საანალიზო მასალამ და ამ ანალიზის ზედმტვერებით სრულყოფილთა ჩატრებამ თავისათუად დასიკა და გამოტანა, არის ემბარდო ძებნის გზით მოპოვებული შედეგების განხილვების საფუტკელზე ძველი ქართული ტექსტების გარკვეული ჯგუფის დათარგმნება და გამოვლენილი ტერმინოლოგიური იშუათიბებისა და სტრუქტურების მიხედვით მთარგმნელთა იდენტოფიციტრება თუ დიფერენციტრება.

უზომიაც ვთქვამ და გაემტრებთ, რომ ვინმერ კვლების ფუტმწველურ მთორგავთში გაკეთებული უსწროთ და მრავალმზრცი ფილოლოგიურ-წყაროთმცოდნეობითი კვლევა-ძებნა ნატრებული, ვიდრე ამის სათაური გავაუტყვებს.

დღედღად მასღლის თაბისუფაღმა ფლობამ და მკვლერისათვის დამახასიათებელი ხელოვნებითა და ხელმწიქნულებითა შესრულებულმა ძებნამ წარმოამტანა ქარბიელი ურის წვდომითა, შეუტეცნობითა მიღეაწუბობის გზა უტკველესი დროიდან (V ს-დან) მთორგავთ საუკუნეებამდე (XII-XIII სს.) ამკვრად, ქარბიელმა საზოგადოებამ მთელი შესწრწაწეუ გამოკვლევა, რომლისაც დღეი მნიშვნელობა აქვს არა მხოლოდ ქართული ფილოლოგიისათვის, არამდე საზოგადოდ, ქარბიელი ურის სულიერ-შეუტეცნებითი მიღეაწუბობის შესწავლისათვისაც.

რეგიონალური მაცეს პეტეო შეეერთდა თქვენს სადღესასწაულო განწყობილებას და მოგილოცოთ ახალი 1999 წლის მიზნებისკენ ვისურვებდით ყოფილთს იგი მშველობის სიყვარულის ურთიერთანადობის, ხისხისის, ხიდილივისა და სამტკიცის წვლიანად.

ახალ წელს დღესასწაულობის დღეს ყოველი ადამიანი ყოველი ოჯახი და დიდი ბედნიერება, თუ გველხიზნება თუ ნაშრომობა, გვემზარებდას. ყოველ ახალ წელსადაც ვეგებებით როგორც ცოცხალ არსებას მას თუ ღირსეულად შე-

ნათილა მახნაიკი

მრავალგამიერ!...

ესხელებით ის იქნება ბედნიერი დღე, რომელიც ბედნიერ წელსადაც მოგეტანოს, და მოსივალ სიხარულად, სიამედი, სიმრავლედ და სატყვარდევად კათალიკოსობად დავგებებდეს.

ფრად სანტკრესოა ზოგიერთი რამ ახალწლიან დაკავშირებით. იგი ხიმ ევლახე უმშვენიერესი და შუბიღება იციქის, დღესასწაულია შორის უმორველესი დღესასწაულია, რომელიც უმცირესესი წარმართობის დროიდან მომდინარეობს და დღესაც მთელი კულტურისანი კაცობრიობა დიდი სიხშირით ვეგება მას.

ახალი წელი და თურავდება კაცობრიობის ისტორიის ახალი გვერდი ამტომ ამ დღესასწაულის რატეული ყოველ ვრს ოლიანგე აქეს შუბუშაეველი და შუბიხეზბული ხაღისის რწმენით. ახალწლის მზარეულად და მშველობანად გატარება საწინარია დამდევ წელს ბედნიერად ყოფინება.

ახალწლიანად საქართველოშიც განსაკუთრებულად რჩეული დღესასწაულია, რომელიც მუდამ მდიდრული და მრავალფეროვანი რატეულებით აღინიშნებოდა. წარმართულ ხანაში წლისთავი დაკავშირებული იყო შშის ღვთაების მიზრთბისთან განსაკუთრებით სამხრის შშის მიზრთბეხასთან, რომელიც 25 დეკემბრიდან იანვრის რამდე ვრსხელებოდა. ხაღისის რწმენით ამ დროის განმავლობაში თანდებოდნენ შშის ღვთაებანი და ახალ წელსადაც მათს ვეგებოდნენ. ახალ შშის დებადების დღეს რომ უწოდებდნენ ძველ საქართველოში, როგორც სასოფადოდ ევლახა წარმართულ ტექტებში, ახალწლის დღესასწაული დაკავშირებული იყო შშის ღვთაებასთან ამტომ მისი შესაფერი რატეულაც იყო შუბუშაეველი.

მე, ძველ ცივილიზებულ ერებში უმთავრეს ღვთაებად თვლებოდა. საქართველოში მზე იყო უმორველესი ღვთაება და თაყვანსაცემი სიმინდევ მეტყურული დაკავშირებული იქნობოდა, რომ ქართული სახალწლო რატეულის ერთ-ერთი ორიგინალური ატრიბუტეა ჩიხილა, ათვისა თუ ორი და ზუტუტა შესამოსილია. შშის სიმბოლოს წარმოადგენს სანტკრესოა ისიც, რომ ჩიხილაკი თხილის ვიხიხიან საგან კოვდება და მოსივ კრებებანი ტოტებანი ამტომენ საერაულია. ამ ხესაც შშის თაყვანისცემისთან რამე ვეშორი პქინდეს. სასოფადოდ, ხის კულტი დაკავშირებულია მზარობა დაყენახსეგმასთან და ამტომ, საფოქრებელა, რომ თხილის ხე, როგორც ნაყოფიერი და მტებად ნოიფინი ნაყოფის მქონე შშის ღვთაებისადმი ყოფილიყო შეწირული და ამტომ ნუენი წინასწარი, მისი ტოტებთან შშის ხიმბილიდ თეთრწვერა მინილაკარ ატეუბდნენ.

სახალწლო ჩიხილაკს აგრეთვე ამტომენ სეროს, დანის, თვისის და რეხილის ტოტებთი. ხაღისის რწმენით, ეს მეტყურევიც სხეადისხეა მზარობა - ღვთაებასთან იქნებოდა დაკავშირებული. მიუღეს საქართველოში, ვარდა გამამდინარებელი კოვსეზმისა, სახაღისო ახალწლის ტაბდასე სამტეო ადვილი დროის თვის უტირესი ურად სანტკრესოა ასევე ამ ცხოველის კულტისა და მისთან დაკავშირებული რწმენის ტრადიციული ძირება. ცნობილია, რომ ძველად ყოველგვარ დღესასწაულს მსხვერპლის შეწირვით აღინიშნებდნენ, რომ ღვთაების კოვლანწყობილება მოხებოდნენ. მტარამ ყოველ ღვთაების მსხვერპლად ამ ცხოველის წარადენენ, რომელიც, ხაღისის რწმენით, მისთან დაკავშირებული იყო საქართველოში დროის კულტს. სხე ცხოველებთან შედარებით, როგორც ახალწლის, ისე სხეა დღესასწაულებშიც, განსაკუთრებული ადვილი უტირესი რა რწმენიდან გამომდინარეობდა დროის კულტის ახალწლის - შშის ღვთაებასთან ამტეარი დაკავშირება? წარმართულ საქართველოში ურად გაერცელებული იყო ხეოა თაყვანისცემა განსაკუთრებით მუხისა, რომელიც საერთოდ შშის ღვთაების საღვთაობად თვლებოდა რადგან წმინდა მუხისარის ხეუანს განსაკუთრებით დროში ვრსხეობდნენ და მისი წმინდა ნაყოფით იკვებებოდნენ. ამტომ ეს ცხოველებიც, მორწმუნეთა შუბუ-

ცნება, ხელშეუხებლად და მუხის დედაებისადმი შეწირულებად ითვლებოდნენ.

ამრიგად, ქართული ახალწლის მიჯნების წესებში მთელი თავისი რიტუალით მოცემულია მხის დედაების თავებისსცემის საღივებელი დღესასწაული, რომელიც დაკავშირებული იყო მხის ყოველწლიური დაბადების და გამარჯვების რწმენასთან.

კიდევ მოვად ახალი წელი. მადლობა ღმერთის, ბოლო წლების ქარცხლებლამა დღეებმა კვლავ ჩვენს თვალწინ გაციოცხლებულმა, დიდ უბედურებად დატრიალებულმა ახალმა ქართლის ვირომა ვერ ჩაკლა ხეცში სიხარულითა და მდილიდის გრძობა, სიცოცხლისა და ღვთის მიერ მოძებნილი თავისუფლებისა და ტემწარსიტების ძაღმოსაღებისაგან დაუკლებელი სწრაფვა: ამ უნდა სევა-მდე აქმავდეთ. შევერწყით და გაეთათვისოთ ღვთის ქრისთელი მადლი და სიკეთე ამ აღუგავით პრისაგან მოწინა და ვაქცეთ ნაკარმტვრად და არარაბად. ამ დიდ პრობლემებს შეგადებულები, დატრიალი არჩივით თავგანწირულებსა და აღღვთის დეკებებით გამაქცებულებს კარსე მოგაგება ახალი წელი და ძლიერი კაცებით გამოგავიხლდა, რომ ცოცხა სული მოეთქვათ, ძალა მოეცეთ, გაეწმარადღეთ და მომავალი გონების თვალთა და ბრძნული მშენით გაეთსერებხათ.

დრო ცვალებადია, ყოველ გათვლი წელი და წამიც კი თსტორის კეთრინებაა მარადიული და უცვლელია, მხოლოდ ჩვენი დიდი სწინმდე. საღლიაკი ხატე, ჩვენი ტურთა ქვეყანა, საქართველო და ქართველები უნდა გაღა-ურებოთ რა შემობრუნებულ, ძლიერი და მარად-სიმამლად სიტყვა გადაურთქლ წარსულზე აქმურც და მომავალც ამ ერთ სიტყვაშია ჩაბუდებული, წინასწარმეტყველებით რომ მტკუნობის ჩვენს ბედსა თუ უბედობს, სარის გუნურებით სწავლება ეპოქების მისი ძლიერი ეჭო დაა, არ. დღესაც ჩვენს სულებში შეუწყვეტლად მხანობის უნდა გადაურთქლ. საქართველო უნდა გადარჩეს! ამის თა-ვებუბთა ახალი 1999 წელი. მადლი იგი გაზაფხულის მოგე-ტანის ახალ სიცოცხლებსა და ძალის შეგებტებს, ჩვენი სულის სღამახესა და მშენებურებას გამობრწყინებს, რომ ისევ იარბების საქართველომ, რომ კვლავ ტემწარც ქართველებად აღვიგებ.

ეს უნებეს იქნებ საკვრელებად მოქცენოს, მაგრამ უჭველო და დაუკრებელი ხმარად ბუნებაშიც ხდება.

სულ ახლახან სოფელში ვიყავი, სახლკარი მოინახუ-ლებე თოვლი თითქმის გაწმარაყო, მაგრამ მისიგან გამო-წვეული შედეგები იყო სამწუხარი გულატკენული და-მსხერეულ-ღამტვრეული ხესილსა და მანდარნების რომ ეთაღებურებოთ, თუადი სიკეთე ვარდის ბუჩქსე აფლექ-ლაკებულ სამ კორბს თუადის არ დაუკურე ბოლოს მ-ველი. ხელი შეველუ თითქმის მივეღერსე თოვლისა და ვინების გადარწმუნებებს არსებობს, სინახე და სიამაზე თითქმის უცვლელად შეტრწოლადი. მანქანას გარისმიერ ვარდის ბუჩქსე სამიგენი თუ ვრთად ამოხრდილიყენენ, თითქმის ვრთმანეთს ეუარბუბოდნენ, იცადებენ, ზეცისცენ მიადტვოდნენ და სიცივისაგან გარბნებუბუბა, მაგრამ მისიგანად ბლოწინი და უღრტინი, ღვთის მადლსა

და შეწენისა დიდსულოვნად ელოდებოდნენ, რათა მხის სისაქცემო კვლავ გაციოცხლებულიყენენ და: განმდი-ყენენ. მე არც მწერალი ვახლებავარი და არც პოეტე, მაგრამ ამ მარადეც სრულიად უნარბა, მაგრამ ბუნებრივ არსებობის ძლიერმა გამოვლენებამ ფოხტურ ტკი-ლამდე შეგარბნობისა ჩემი ქვეყნის ბედი, ამ ვარდის კო-ტრბებით უბედურებას გამოვლილი და ახლაც დიდ გასა-ჭირბში მყოფი მართლაც, ამ ბოლო წლებში, რასაც საქ-არბელომ და ქართველებმა გაეუბხლით აღბათ, ვედა ჩვენს მტერსა და მოავცს გასწვებუბოდა მარადიულ საქა-ნეცვლად.

და მინც ჩვენ გადავრბით, საქართველო გადავრბ და შეეხებით კვლავ შეხებდებოდით ახალ წელს მადლიც-ბით, მრავალგამებრით, ქართული სუფითა, საღლივრბე-ლებითა.

ქართული ახალი წლის რთებანლობა სღრმისეული გაასრებით დამკედრდა ქართულ ცნობებებში და იგი საკარა ქართული სიტყვით მრავალგამებრ, კვდე იყო უმშენებრებს რატუვლად გარდისახა. - ქართველ კაცის გულითადი დალოცვა მრავალგამებრებით იქცება და მრავალგამებრით მთავრდება.

მრავალგამებრ წარმოადგენს შეხამებულ კომბ-ზიტს, ღრმად დამუხტულს აზრობრივად და ემოციურად ითა თავსამკაული ქართული ხატობის სიმღერისა. ჭარბული მისაღებება, დალოცვა, სიყვარული ერთ სიტყვად აკრბული და მხოვად ასმებული მრავალგამებრია, რომელიც ქართული სუფრის უბრეველსი ღირსება და მშენებება, ქართველთა ბუნებისა და სულის ნაწილია, მისი მდებრე, აუკოსებელი სულიერი თანამეზავნი, ძალა და ქრტილი მღობის ეს სიტყვა და სიმღერა უხსოვარი ღრთიდან, რი-გორც ქართველი კაცის სულის უცვლდება და უფლისმე-რობა, სიმღერა მრავალგამებრ საქართველოს კეთილთა მიხედვით სხვიდასხვავებარ მელილოებობისა, განსაკ-თრებით გამოირჩევა კახური მრავალგამებრ სახადწლი, დასალოც სიტყვასა მდიდარი რებერტუარის ფრწეწ მო-ლოდ ამ ერთ სიტყვით რომ სახებრდება და ხმასა მელი-ლოებობით, ევრადობით, მოვლუცითა და ღრმს ემოცი-ურობით, შეუძლება თიტქმის დასასრული არა აქვს სიმღე-რა მრავალგამებრის სრული მელილია ამ ერთ სიტყვაზე დაჯრდნობადი, მადლი ეს მუსიკალური ნაწარბები შე-ქნა ამ ვრთადერბა სიტყვამ, რადგან მრავალგამებრ მ-ნასარბობრივად უადრესად ტევადა. ერთ სიტყვაში თა-ვებება დალოცვას მთელი რატუვლი იციოცხლე მრავალ წელს, დიდხანს ძაღლიან დიდხანს, მარადიულად, მწმდ-ბედნობად და თავისუფლად. მრავალგამებრს დღესაც სასატოთ აფლექ უჭირავს ქართულ სიტყვასისახობაში, როგორც რწულის ეთიკური სწინმითი და ახადლებული დანიშნულებით.

მრავალგამებრ, მრავალგამებრ, მრავალგამებრ ბე-რეგათი ქართველებო, მძერი და ამერი, ყოველ კეთხე-კ-წიულის საქართველოსად!

60 წლის მწიგნობარს 70 წელი შეუსრულდა გადა-
შვებით, თავად დიდ მწერალს მოეხსენიოს, მისი
ცნობილი თეორიული ნაწარმოები გაეცხსნათ
და ცრემლიანი დამადი ვიზორით შევლოხა ამისთვის,
რომ ასეთი კარგი იყო, გვახატეთ, არის...

ბოლოს და ბოლოს, ვინ ვართ ჩვენ?

ისტორიის მამამ პუროფიტომ ბრძანა - მე-
ცნობებს ფაქტები უფარსო - რესტორან
„დურუჯი“ მე ზოგელი მგებელი თამაშის
მეორეული და შემდეგ ჩვენს მეორე დამა-
ბოლოებელი

ერთ დროს ისე გაერეკვლა ყაღბი მისაზრება
იმის შესახებ, თბილისი ქართველების ამტნებულაო,
რომ ეახტანე გორგასაღის ძველი, კი დაუღვას ზედ
მეტეხზე თითქოს დავით აღმაშენებელი ყოფილიყოს.

ამ სამარცხენო ფაქტს ახლა არც კი გაუხსენ-
ებდა, ერთ სქმს მგობარ მგერულშეუდის რომ არ
ყოქვა ამას წინათ, გურული ვარო.

- ბაგო, შენ გვარში არ ვიქნა, მგერულის შე-
ლო? - გაეხსენე შე

- მაგი არაფერს არ ნიშნავს, მამა, აგურ ბასკებზე
კი ნათეს, ბასკები ვართო, მაგრამ ქართველები ყოფი-
ლან თურმე აქედან წასულემა.

- საიდან? - გკითხე დატყუებულმა.

- აქედან - ვამიწორა მან და საჩენებელი თითი ია-
ტაკმა ჩაარბო.

- მისკოფიდან? - გკითხე გაკერებულმა, რადგან
მოსკოვში ვუყაეთი მაშინ და რესტორან „ბაქოში“ „სუ-
პროუკას“ ვსამყდიო.

- ოხ - შეგლეზე იტაცა მან ხელი და ახლა რესტო-
რან „არაგვისკენ“ გაიშურა თითი, - იქედან, საქა-
რიველოვან

- ფაქტები - დაგურტე მუშტი მგეიდაზე

- ფაქტები? თურმე შეაფე კატრის რომ ცქამა, ჩვენც
და ბასკებზე ერთანარად ვმტრეთი თვალემას - მთხრა
მან იფულილი ხმით, შეაფე კატრის ჩაქმინა და ოი, საო-
ცრებაე, ორთვე თვალე ააპარბაღა.

- დემოკრა, ძლიერს არ გავხედით ათი მდლიონი? -

აქტიონდი მე და მგერულიშეიღის გადაფეფე

- ყოი იბრალ - თქვა მან

- ყოი! - ვოქე მე

მერე ბრუდერშეიტე დაველით და ზედ მოგუ-
დული პოლიზონინიეც დავაყოფეთ.

გულახდილად რომ ვთქვა, უფრო სწორად, რომ
გამოგატეფეთ, ქართველები მე ერთხანს ინგლისე-
ლები მეგონა, მერე რუსები, მერე მსოფლიოს ყველა
კუთხიდან მოხვეალი ხალხი და სულ ბოლოს ციდან
ჩამოცეწილები, მაგრამ, ჯობია თავიდან დაეწიე.

რამომ გვამონან ქართველები ინგლისელები?

თავი რომ დაეანებოთ ისეთ ტოპონიმოკურ და-
მიხვევებს, როგორცაა ბრიტანეთი, ქობულეთი, ბუ-
ქიალი, შეწიეთა, ჭკუეთი და სხვ ან ინგლისი, მა-
ნგლისი, თბილისი, ურბნისი, ყინწისი, დმანისი და სხვ
რით უნდა აეხსნათ ის შემადრწუნებელი დამოხვევები,
რომლებიც ქართულსა და ინგლისურ ჭნებში არსე-
ბობს?

ინგლისურად

ბოტლ

ვანგლ

სტომპი

ქეოლ

ველი

უნევერსიტეტი

მართლად

ბოთლი

ვანგალი ტყე

სტომპი

ქეოლი

ველი

უნევერსიტეტი

ფეხბურთის ტერმინებზე - პენცა, პენალი, აუტი, კორნერი და სხვა - აღარაფერს ვამბობ.

ჩაბოზ მებოწნე ქართულაზი ჩსხაზი?

ვრთხელ მთერაღს სიტყვა არუსთაველი? შუამომეფცქენა ხელში მოხარშული კარტოფილივით და რა მთილე? რუსთაველი ანუ ველი, რომელზეც რუსები ცხოვრობენ (სხვათა შორის, ფივე ემარაება სიტყვა-საც - „ქართველი“) ანუ ველი რუსებისა, ან კიდევ რუსთა-ველი ანუ რუსებს ველოდები, თურმე ვის ვლო-დები და რას ვლოდები, ჩახვდე გურულ ენაში და აფერ არაა?!

ბერძულად

სტოლი

საღოფოტი

გულაობა

კატაობა

კრაფოტი

პივა

ვოტკა

ჩაიერუსია

კრუჟკა

არსულად

СТОЛ

САЛФЕТКА

ГУЛЯТЬ

КАТАТЬСЯ

КРОВАТЬ

ПИВО

ВОДКА

ЧАЙРУЗИЯ

КРУЖКА

-და ასე უსასრულოდ ეს რომ დავადგინებ, გადავიარე და ველად გავიჭერ.

ჩაბოზ მებოწნე ქართულაზი მსოფლიოს ყველა კითხიდან მონეპილანი?

ველად რომ გავიჭერ, ტარნილივით, მივიხედ-მივიხედვ. გაეკითხ-გამოეკითხე მანც ვისთან მაცქს საქმე, რა ხალხითაა დასახლებული ეს ველი-მე-თქი და რა გამოეარკევი? ხალხი მშვენიერთმინიერი, ღმობიერი, ბრძენი, გამრევე, მოსიყვარულე თვადწარმტაცო, მღალი, უხვი, მღაბალი. მაგრამ რად ვინდა? გვარებს რას უწერები? ფრანგიშვილი, ბერძენიშვილი, ებრაელი, რუსიშვილი, არაბული, სომხიშვილი, აფხაზეა, ოსაზე აღანაა, თათარაშვილი, ჩერქეზია, დეკაშვილი, ჩაჩანიძე, თურქაა, იორდან-

შვილი, კამიკაძე. აქ გონიერი მეცნიერი და თავმოყვარე კაცი გამრეუბას და გამრეუბას არმეფდა, მაგრამ მეცნიერულმა სინდისმა არ მომცა უფლება, დამეზღადა ასეთი მამხილებელი ფაქტები, რომლებიც მიწას ხე-თქენ და ქვას ხერეტენ.

ჩაბოზ მებოწნე ქართულაზი თიღანე ჩაბოზხანილანი?

ეს პიპოთუხა იმდენად მარტივი და დამაგერებელია, თუმცადა მოულოდნელია, რომ ახლა მისი გამხელაც კი მრცხვენიდა, რატომ სხვის ჩაურვევლად, აღრვევე ვერ მიხვები-მთქი, მაგრამ რას იზამ, გოთემ ბრძანა - გამოგონებას ნიჭი უნდაო, აღმოიქნას - იღბალი, ორივეს ვრთად კი - სულიო.

საქმე გულრიფშის აგარაკზე მოხდა. კარლო კელაძეს ნარდის ვეთამაშებოდი. და როგორც ყოველივით - დავიო! - მითხრა, ნეტა რას მუდადება-მთქი და ბრბოლის ველს გადავხედე - ბაქთუქობს! - ასე შევაფასე სიტუაცია და, რა თქმა უნდა, წავეფე, ხუთ წუთში წამოვდგი. - მარსო! - მითხრა და მზარზე ხელი დამკრა. უცებ თავზარი დამეცა. „მარსო“ - ამ მაგოურმა სიტყვამ შემატორტმანა და კნაღამ ნიადავი გამომოცადა ფეხქვეშ აბა გაახსენეთ, სხვა რომელი ხალხი, რომელი ერი ამბობს ამ უცნაურ სიტყვას - „მარსო“ - ნარდის თამაშის დროს? რა თქმა უნდა არაუნ. ახლა მე გვეთხებით თქვენ:

- ჩვენ რა, წითელი კვერცხები ვართ?!

- ჩვენ ვართ მარსიელები.

მაგრამ, როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, ჩემი მეგობრის, მეგრელიშვილის მიერ მოსკოვის რესტორან „პაქოში“ „ზუბროეკის“ სმის დროს მოეახილმა შეურყვევლმა არგუმენტმა, ჩემი ცხოვრებისა და მეცნიერული თეორიების უკუღმა მიმაგალი ეტლი სულ წაღმა შემპატარებლა, სასწრაფოდ პირველარი გამოეფისახე. ღმერთის მადლობა შეესწირე, რომ ყოველივე უპნით მოცულ წარსულს ჩაბარდა, მგაფე კიტრი ჩაგებოზე. პირწაყარდნილი ზღაბაოვლივით თვადლები მოქმარე და ბასკობას შვეუდექა.

ღარწმუნებული ვარ, ბასკებაც ასე ფიქრობენ და უკვე ჩვენსკენ, კაცკაცისაკენ არიან დაძრულნი. ახლა მთავარია, გუშაში არ აუვდევი ერთმანეთს, თორემ რა გამოეა, ისინი კვლავ აქ საქართველოში დასახლდებიან, ჩვენ კი პირნიუს ნახეყარკუნძულის მთებში და ასიათასი წლის შემდეგ ყველაფერი თავიდან დაიწყება ღმერთმა დაიფაროს, ეს რომ ასე მოხდეს.

საქართველოს საპარტიო კომიტეტის 17-19 ნოემბერს გამართა საპარტიო სასწავლო კომიტეტის სამეცნიერო კონფერენცია თბილისში. შენობიდან აღსრულდა პრობლემათა თანხვედრითი საქართველოში.

კონფერენცია გახსნა სრულიად საქართველოს კავშირის პარტიის ილია II-მ. რომელმაც ისაუბრა ოცნებისა და სკოლის როლზე მოხარულ თაობის ფორმირებაში. უწოდებდას და უნებურად სწავლისა, რომ მომავალი თაობის აღზრდა-განათლების პროცესში აქტიურად უნდა მართონ ეკლესიაც და მშენებელი სწავლის აღზრდისათვის ოცნება სკოლა.

და შედგენა ერთობლივად უნდა მონაწილეობდეს ეს ერთობა სოციალისტურ უნდა შევხვდეთ აუცილებლად უნდა შევხვდეთ წინა დაუცველ სოციალისტურ წინა შედეგებს კი ლეონიდას უნდა დაეძინოს. საპარტიო კომიტეტის გამოავლინა კონკრეტული საუკეთესო ზღაპრული მასწავლებლებიც ერთობილი მთლიან მონაწილეობაში კონკურსში ლეონიდას სანა რამ უნდა იყოს მთავარი რწმუნა, სოციალისტური დამოუკიდებლობა დღევანდელი პრესა და ტელევიზია ჩვენ ექვს შევხვდეთ აგრესიული უცხოური ფაქტები და გადაცემები მაგრამ ეს კი უნდა მოხდეს, რომ ჩვენმა ტელევიზიამ გახსნა უცხოური, საინტერესო და სწავლებელი მასალები.

სიტყვით გამოვიდა საპარტიო სასწავლო კომიტეტის თავმჯდომარე ევლიანის მცირეცხრეობა აკადემიის აკადემიკოსი, პროტორეზენტური კორპორატი გამოვიდა, რომელმაც ისაუბრა გარდასა რომელი სწავლა-აღზრდა პროცესშია მოხდა სწავლება უნდა დავამტკიცოთ ვერ ჩვენს ცხოვრებას უნდა წარვსართოთ დღისათვის მომავალი თაობაც ასე უნდა აღვიზაროთ. სასოგადოებას აუცილებელია მართლმადიდებელი ეს იმპულსების სახეობაში სტრუქტურისაზე და განვითარებაზე მართლად, გარდასა განსაზღვრავს არქეატი, მაგრამ ჩვენ უნდა გადავიყოთ არქეატი - როგორი სასოგადოება, როგორი სახელმწიფო გვინდა ჩვენს არქეატი ჩვენს მშობლებზეც, სხვა ვერაფერს იმპულსებს ამის მაგალითად გამოვიყენებთ დავით აღმაშენებლის მოღვაწეობის პერიოდს ჩვენს ურს ახლაც შევხვდეთ ძალიან თავის გამოვიყენებდეს და უნარის გამოვიყენებთ ჩვენ შევხვდეთ სწავლების

მთელი კონფერენციის შემდეგების რომელიც გათვალისწინებს ურს სულ რეალური და ანგარიში გაუქმეს გარდასაგანის აღსრულის პროცესში უნდა გამოვიყენებდეს გარდასა, სკოლა, ოცნება, სისასოგადოება, პრესა, ეკლესია ეს ჩვენს (გვლენის) პრობლემა. სადაც სწავლის შეესაბამება კარგი სკოლა, მაგრამ ეს არ არის საქმისი უნდა შევხვდეთ ახალი სახელმძღვანელები სასკოლო სინთეზური და ინტეგრირებული სწავლება საპარტიო კომიტეტის სკოლა, რომელიც მართალი ცნობების გამოვიყენებდეთ სწავლება ცალკე დისციპლინებზე ინტეგრირება, სასკოლო და ადამიანის გრძობა ერთობა.

კონფერენცია საქართველოს საპარტიო კომიტეტის სასწავლო კომიტეტის პრობლემათა თანხვედრითი საქართველოში

და სავსების ცალკე მოწვევით სწავლება არ შეიძლება სინთეზური სწავლება გამოვიყენებდეთ სწავლების პროცესში ინტეგრირების შედეგების ხელს.

კონფერენციის შემდეგში საპარტიო სასწავლო კომიტეტის გარდა მონაწილეობდა პედაგოგიური მცირეცხრეობა აკადემია, იუ ვიცისიონი და სხვების თხოვლობის სახეობაში უცხოური სწავლება ერთობლივად აკადემიკოსი, თხოვლობის ხელის-სანა ორბელიანის სახეობის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი, ქართული დეტარტურის ინსტიტუტი, ი. ერეკლევილის სახელობის პედაგოგიკის მცირეცხრეობა უნივერსიტეტი, საქ პედაგოგიკის კავშირის ამბლები და გადასაშენების ცენტრალური ინსტიტუტი, თბილისის შერთის განათლების მთავარი სამსახურის მასწავლებლის დავითიონიანის და განათლების სამსახურის მთავარი უნივერსიტეტის ინსტიტუტი, წმ გიორგი და ეკლესია მოღვაწეობისა და წმ ილია მართლის სახელობის მართლმადიდებლური განმანათლებლობის სკოლა და ორბელიანის.

კონფერენციას 46 მისსახურის მონაწილეობდა საპარტიო წინადადებები წინადადებებს მისსახურის მხრივ აქტიური და სარტყვის იყო, რომ საქართველოს კავშირის-პარტიო კომიტეტის სრული მთლიანობის სახით გამოვიყენებდეთ.

კონფერენციის შემდეგში საქართველოს კავშირის-პარტიო კომიტეტის ილია მცირეცხრეობა.

6067 მანბარაზი

ჩვენს მკითხველებს იცინა, რომ გავითარებულა ვრცების ორბელიანის განათლების, მკითხველებისა და კულტურის (ონესკოს) ორბელიანის 1998-1999 წლების პროგრამაში შევიდა არსული ნიჭიანის დაბადების 100 წლისთავის იუბილეად აღნიშნა საქართველოში და არა მხოლოდ საქართველოში. მრავალი სასოგადოებრივი ღონისძიება გამოართვა სამეცნიერო სესიები, საერთაშორისო სიმპოზიუმი, რესპუბლიკური სასოგადოებრივი საღამო და სხვა.

1998 წლის 27 ნოემბერს თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტში გამართა ამ თარიღისათვის მიძღვნილი თბილისის პედაგოგიური ინსტიტუტისა და საქართველოს შე-

კონფერენცია თბილისში

ცხოვრება აკადემიის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ერთობლივად სამეცნიერო სესია.

სამეცნიერო სესია შესავალი სიტყვით გახსნა ინსტიტუტის რექტორმა პროფესორმა რომ ტოკაძემ. სამეცნიერო მონაწილეობის ფაქტობრივად პროფესორები ალექსი ტინაშვილი, გენადი ბურკულაძე, გიორგი გოგოლაშვილი, დევიდა მღვინეაძე, ივანე ქვიციანი, გიორგი ვეჯახიშვილი, დოცენტი მიყვალა მიქელაძე და მწველი ზორა არსენიშვილი.

დამსწრე სასოგადოების დიდხანს ესმოდა დიდი მცენობისათვის მიძღვნილი ეს უაღრესად საინტერესო საღამო.

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არჩ. ნიქოპაის სახელობის ქიმიკონტროლის ინსტიტუტის ფილოლოგიის მეცნიერებათა დარგის P.10.02 C №4 სადისერტაციო სამუშაო (საეკვიპორო) პროფ. გ. ვარციხელიძის მიხედვით: **ფილოლოგიის მაცნობარებას რეზიუმის** სამეცნიერო ხარისხი

დას. ბაგრატიანი
დისერტაციის თემა ბრუნვის სისტემები ქართველურ ტრეზინო (ქართული ანალიზი)
საბჭოს გეგმარეა პროფ. გ. ვარციხელიძის
ფილოლოგიის ინსტიტუტის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი გ. თოფურია პროფ. შ. ქუთათაძის პროფ. რ. ჭიჭინაძის
წამყვანი ორგანიზაცია იბილისის იუ. ვეიკინიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სიხვის ფილოლოგიის დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 24 ნოემბერს

ბაგრატიანი ნიქოპაის
დისერტაციის თემა თანამედროვე ქართული ქნის სივანის სახეობის
საბჭოს გეგმარეა პროფ. თ. უფერიაძის
ფილოლოგიის ინსტიტუტის პროფ. ზ. ჭეშინავის პროფ. ნ. ქუთათაძის პროფ. ა. კობახიძის
წამყვანი ორგანიზაცია იბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი
დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 17 ნოემბერს

ფილოლოგიის მაცნობარებას კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი მიანიჭა
თბილისის უნივერსიტეტი
დისერტაციის თემა მარქსიზმ-ლენინიზმის პროცესები ქვემო ქართულში
სამეცნიერო ხელმძღვანელი პროფ. თ. უფერიაძის
საბჭოს გეგმარეა პროფ. გ. ვარციხელიძის
ფილოლოგიის ინსტიტუტის პროფ. ა. აბაშიძის დოც. რ. ქუთათაძის
წამყვანი ორგანიზაცია იბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი
დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 27 ოქტომბერს

თბილისის უნივერსიტეტი
დისერტაციის თემა -იუ და -მ თემისნიშნის წინათა ფორმალური სიკეთების ქართულში
სამეცნიერო ხელმძღვანელი პროფ. გ. ვარციხელიძის
საბჭოს გეგმარეა პროფ. ა. ჭიჭინაძის
ფილოლოგიის ინსტიტუტის პროფ. გ. ვარციხელიძის დოც. ნ. ლომიძის
წამყვანი ორგანიზაცია იბილისის იუ. ვეიკინიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სიხვის ფილოლოგიის დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 8 დეკემბერს

თბილისის უნივერსიტეტი
დისერტაციის თემა დავით კლდიაშვილის თხზულებათა ქრონოლოგიის ძიებადი სიკეთების
სამეცნიერო ხელმძღვანელი პროფ. გ. ვარციხელიძის
საბჭოს გეგმარეა პროფ. თ. უფერიაძის

ფილოლოგიის ინსტიტუტის პროფ. ა. კობახიძის დოც. გ. ვარციხელიძის მიხედვით: **წამყვანი ორგანიზაცია** ცხინვალის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტი
დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 8 დეკემბერს

იბილისის იუ. ვეიკინიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის მეცნიერებათა დარგის P.10.02.C №6 სადისერტაციო სამუშაო (საეკვიპორო) აკადემიკოსი თ. გ. ვარციხელიძის მიხედვით: **ფილოლოგიის მაცნობარებას რეზიუმის** სამეცნიერო ხარისხი
ნიქოპაის
დისერტაციის თემა თანამედროვე დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 24 ნოემბერს

საბჭოს გეგმარეა პროფ. ა. კობახიძის
ფილოლოგიის ინსტიტუტის საქ. მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი გ. თოფურია; ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი ზ. ვეიკინიშვილი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი ა. მელიქიშვილი
წამყვანი ორგანიზაცია იბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი
დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 28 ოქტომბერს

იბილისის იუ. ვეიკინიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სადისერტაციო სამუშაო P.10.01 C №5 (საეკვიპორო) პროფ. თ. ბატინიძის მიხედვით: **ფილოლოგიის მაცნობარებას კანდიდატის** სამეცნიერო ხარისხი

ნიქოპაის
დისერტაციის თემა ქართული ენობრივი სამართალი ეფენი ბილიკინის შრომების და თარგმანებში
სამეცნიერო ხელმძღვანელი პროფ. გ. ნიქოპაისი
საბჭოს გეგმარეა პროფ. ნ. ვარციხელიძის
ფილოლოგიის ინსტიტუტის პროფ. გ. ვარციხელიძის დოც. თ. მელიქიშვილი
წამყვანი ორგანიზაცია იბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი
დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 4 დეკემბერს

იბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტის PD 13.00 C №1 სადისერტაციო სამუშაო

კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი მიანიჭა
თბილისის უნივერსიტეტი
დისერტაციის თემა ქართული ფორმალური მეტყველების სწავლების სწავლება საშუალო სკოლაში
საბჭოს გეგმარეა პროფ. ა. თინათი
ფილოლოგიის ინსტიტუტის პროფ. რ. გაბუნიას პროფ. გ. ვარციხელიძის, პედაგოგიის მეცნიერებათა დოქტორი ნ. მადლაყიძის

წამყვანი ორგანიზაცია შოთა რუსთაველის სახელობის პედაგოგიური უნივერსიტეტი
დისერტაციის დაცვა გამართა 1998 წლის 8 ოქტომბერს

3 არშეაში გამოვიდა ცნობილი პოლონელი ენათმეცნიერის იან ბრაუნის წიგნი „EUSCARO-CAUCASICA“ ამ წიგნში თავმოყრილია მკვლევარის წიგნები ინგლისურ, ესპანურ და რუსულ ენებზე, რომლებიც ეძება ბასკური და ქართველური ენების ნათესაობის საკითხს.

გათავაზობთ ნაწილებებს წიგნში: როდის უნდა დაკარგულიყო ბასკების კონტაქტი სხვა ქართველურ ტომებთან. თუ გაევიზარებთ მოსარგებას, ამის საბარებლოდ კი ბევრი რამ შეტყვევებს, - რომ ბასკური ენა გუნტურად უკავშირდება სამხრეთკავკასიურ (ქართველურ) ენებს. მაშინ ზეგნს წინაშე დგება ამოცანა, რომ ამ ფაქტს მივიყენო ისტორიული რეკონსტრუქცია. ენათა ნათესაობა გულისხმობს მათ საერთო წარმოშობას, რომელიც ამ ენებზე მოღალატე ტომების საერთო წარმოშობას ეყუდება.

დინტისტური, ანთროპოლოგიური და არქეოლოგიური ხასიათის მრავალი არგუმენტი საუკუთვლას იძლევა ქართველური ტომების თავდაპირველი სამშობლო დოკადიზებულ ენებს ფართო გაგებით მიერ კავკასიის ტერიტორიაზე აქ უნდა მომხდარიყო ფორმირება მათი ფუძეენისა საკმაოდ დიდი ხნის წინათ მუ-5-4 ათასწლეულში ზეწ. აღ-მდე. ეს ფუძეენა დროთა განმავლობაში განიცდიდა ევოლუციას და ტერიტორიულ დიალექტებად დაიშალა. ამ დიალექტებიდან მივიღეთ შემდეგი ქართული ზანური (მეგრულ-ჭანური) და სვანური ენები. ამავე დია-

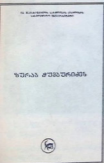
იან ბრაუნის ახალი წიგნი

დასტური ვადასტურებ უნდა წარმოშობის აგრეთვე ბასკური ამ დიალექტზე მოღალატე ტომი, ზეგნების უცნობი მიზეზების გამო, მიგრირებულ ენა პირნიუსის მიტება.

შევედებით თუნდაც მახლობლად განესაზღვროთ ქრონოლოგია ქართველურ ენათა ფუძეენის დაშლისა იმის ასახსნელად, თუ რა ცვლილებები რა თანმიმდევრობით ხორციელდებოდა შემოსიქნებული ფუძეენის ხანგრძლივი ისტორიული განვითარებისას, ადვილად უნდა იქნეს ფუძეენის პირვანდელი სტრუქტურა, ქართველურ ენათა ფუძეენის სურათი შეიძლება დაახლოებით წარმოვიდგინოთ ფონოლოგიური, მორფოლოგიური და სინტაქსური სისტემების ამ ელემენტების შეპირისპირებით, რომლებიც შეუძინებელია ქართულ ზანურ, სვანურ და ბასკურ ენათა დღევანდელი ცნობილ მსახლებში.

ეველა არგუმენტის გათვალისწინებით შესაძლებელია, ბასკთა მიგრაცია დასავლეთით დათარიღდეს 5000-3000 წ. წ. აღ-მდე პერიოდში დაფორმირებული დათარიღება მუ-3 ათასწლეულის II ნახევრი ნადგებ დამაჯერებელია. ამ პერიოდისათვის ბალკანეთის ნახევარკუნძული ანატოლიის დასავლეთი და სამხრეთი და ასევე შიგნით უამრავი დასახლებული იყო იმდროინდელი ტომებით.

ეძღვნება ზურაბ ჭუმბურიძეს

ეს ეგვიპტეშილის სახელობის ინტელის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გამოიცა საქართველოს ნაშრომების კრებული რომელიც ეძღვნება პრფ. ზურაბ ჭუმბურიძეს (დაბადების 70 წლისთავთან დაკავშირებით). კრებულში წარმოდგენილია შრომები ქართველური და კავკასიური ენების ფონეტიკის, გრამატიკული სტრუქტურის, დექსიკის შესახებ აგრეთვე გამოკვლევები ქართული სალიტერატურო ენის ისტორიიდან რუსულ-სლავიდან კრებულში თავმოყრილი წიგნების ავტორები არიან: ზ. ალექსიძე, ზ.

აფორიონიძე, ვ. ახალია, ვ. ბაილაშვილი, ვ. ბეღლიშვილი, თ. ბოლქვაძე, ა. ბრუნა, ვ. ბურჭულაძე, ქ. დათუაშვილი, ნ. დობოროვიძე, მ. დუბოვიტსკი, ვ. იოსელიანი, ვ. კარტოზია, ნ. ლილიძე, ო. მთაბრუნელი, მ. ნინოიძე, ა. ონიანი, ე. ოსიძე, ზ. სარჯველიძე, მ. სუხიშვილი, რ. ქურდიანი, კ. შხატა, ა. მანტავაძე, თ. ციციანიშვილი, ა. ჭინჭარაული, ზ. ვაფიანიძე, კრებულის უზღვეს კ. მანგლასი წერილი „ამაყდარი“ და ერთის ზ. ჭუმბურიძის შრომათა ბიბლიოგრაფია.

გარდაიცვალა ქართული ქრისტიანობის მკვლევარი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არს. ნიქონაის სახელობის ქრისტიანობის ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე პროფესორი არამ მარტიროსოვი.

არამ გიორგის ძე მარტიროსოვი დაიბადა 1912 წლის 23 დეკემბერს ქაღაქ სოფელში ხელნაწილის ოჯახში. 1927 წელს დამთავრა სოფლის მეურნეული სკოლა 1931 წელს - სოფლის მეურნეობის ტექნიკური სემინარი, შემდეგ - ქრისტიანობის ინსტიტუტის საქმანობის 1933-1937 წლებში სწავლობდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის კლასიკურ და აღმოსავლურ ქართულ განყოფილებაში 1937 წელს აკად. ა. შანიას წარდგინებით ჩაირიცხა ნ. შარის სახელობის ქრისტიანობის და მატერიალური კულტურის ინსტიტუტის ასპირანტურაში, რომელიც დამთავრა 1941 წელს ქართველური ენების სახელობით ასპირანტურის დამთავრებისთანავე მუშაობა დაიწყო ქრისტიანობის ინსტიტუტის ქართველური ქართული განყოფილებაში უმცროს მეცნიერ თანამშრომლად სადავო გარდაცვალებამდე მუშაობდა 1941-1986 წლებში - უფროს მეცნიერი თანამშრომლის, 1986 წლიდან - წამყვანი მეცნიერი თანამშრომლის, ხოლო 1998 წლიდან - მთავარი მეცნიერი თანამშრომლის თანამდებობაზე.

1937 წლიდან ა. მარტიროსოვი პედაგოგიურ საქმანობის ვეგა უმადლებს სასწავლებლებში განსაკუთრებით მშობლებთან ერთად იყო მისი მეშობის თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტში იყო ამ ინსტიტუტის ქართული ქრისტიანობის კათედრის უფროსი მასწავლებელი, დოცენტი პროფესორი 1979 წლიდან - სომხური ქრისტიანობის კათედრის გამგე.

ა. მარტიროსოვი 1941 წლის 1 ივლისს დაიწყო საქმანობა დღესტრატია, ხოლო 1966 წელს - საღვთისმეტყველო 1969

წელს მიენიჭა პროფესორის 1984 წელს - საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება.

პროფ. ა. მარტიროსოვის დიდი წვლილი შეიტანა იქვე და ახალი ქართულის, ქართული ქრისტიანობის შესწავლის საქმეში მის კეთილშინაობის 100-ზე მეტი საქმეცნობი გამოკვლევა ქართული ქრისტიანობის მრავალი საკითხის შესახებ განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი ხუთი მონოგრაფია: ნაცვალისხედი ქართველურ ენებში, ისტორიულ-მეცნიერული ანალიზი, ქართველი ქრისტიანული დაღვრების (თანაგებობის) ინტერპრეტაცია, ქართველი დაღვრების ისტორიისათვის, კულტურის ისტორია (გამოსაცემად მოამზადეს და გამოკვლევა დაურთეს) ა. შანიას, ა. მარტიროსოვის და ა. ვაშაშვილის, ქართველი ქრისტიანული დაღვრების.

ბატონი არამი დიდ კურთხევას აქცევდა საქართველოს სომხურ სკოლებში ქართული ქრისტიანობის საქმეზე ხრდილი პედაგოგიურ კადრების მოხარისხის თანაგებობით შექმნა ქართული ქრისტიანობის სახელმძღვანელოები სომხური სკოლის სტუდენტთა კლასებისათვის.

აღსანიშნავია პროფ. ა. მარტიროსოვის დიდი საქმეცნობი კადრების მომზადებაში მის არაერთი სტუდენტის მომზადება საქართველოს და სომხეთის საქმეცნობი თუ სასწავლო დაწესებულებებისათვის.

პროფ. ა. მარტიროსოვი იყო შესანიშნავი პარტიზანი, მოქალაქე მოღვაწე.

60 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში იღვწა ბატონი არამ მარტიროსოვის ქართული ქრისტიანობის შესწავლისათვის და საღვთისმეტყველო დიდი დატვირთვა მისი სახელი სახელმძღვანელო შედგა ქართული ქრისტიანობის ისტორიაში.

საბავშვობიდან მისი მამის სახელია სანაზარეული მთავარის სახელია სანაზარეული მთავარის სახელია სანაზარეული მთავარის სახელია

არამ მარტიროსოვი

სსრკ

ბატონი ოთარ ურიდიას გახსენება

ყველაფერი წარმეხდა ამ წუთისთვის. მგლისწრა თითქმის მოკვების თვისების მატებს მისზე ზედიზედ ხდება ბატონი ოთარის, ის განუყოფელია ხელის სარეკლის მადლებს და რაღაც დატანდა ერთი წელია რაც დაგეგმილია ეს სული უფრო კეთილი და თბილისის სკოლაში მის შემდეგ გაივლია დარწმუნებული ვარ, რომ ის ახლად შეეძრება ზედიერ საქართველოს და გამეფდება სახეობაში.

ბატონი ოთარი დააღვრა უნივერსიტეტის კვლევის ოქროსი მისთვის უდიდესი პატივსაცემის და მოკრძალება. ბედნიერი ვარ, რომ მისი ცხოვრების ბოლო ოთხი წელი მისთან ახლოს ვიცავთ საოთხობა, დავსაზრებლად გათმავდეს ვახსენებთ ყოველ და ის დღეობდა მისი არსებობა ქართული ქრისტიანობის სახელმწიფო საღვთისმეტყველების.

საერთოდ, ბატონი ოთარი ცნობილი იყო თავისი სიმკაცრით, პრინციპულობით, მისთვის უნივერსიტეტი მოვლი შექმნილი ცოდნის ტანში იყო, სადაც ყველას ღირსეულად უნდა მოეხდებოდა ვიღაც ის ამბობს, მეც სტუდენტების მხარით უდიდეს სიამოვნებით აგრძელებდა მისი განუყოფელი, თანაგებობით, ფიქრად კეთილშინაობა დადარდასტურებს და ცდილობდა, რომ სეველი მისთვის შრომით, განუყოფელია მეცნიერებით განსაკუთრებით. მისთვის, როგორც გამორჩეული და დიდი ხნის იფრინება დიდი მეცნიერის ვარდამ თითქმის უდიდესი კრძალად, თანამშრომლებს იფრინებდა მის ხელში, ასევე აღმანიშნავი ღირს არსებობდა - იცოვდა საღვთისმეტყველო ხელმძღვანელის შესახებ მეცნიერების განყოფილებისთვის.

ბატონი ოთარი დიდი პედაგოგი იყო და მოვლი არსებითი ფლობდა ქართული ქრისტიანობის.

ოთარ ურიდიას მისი მოწიფების ცნობებშია დარწმუნებული საქმეცნობი სეველია მარტიროსოვის ბატონი ოთარის საღვთისმეტყველო 66 წლისა

ეურნალში „ბურჯი ეროვნებისა“ 1998 წელს გამოქვეყნებული მასალები

- ავ არაბული - დედაჩნის ინტერესების დამცველ სტრუქტურითა ნაკლებობას არ განყოფილი, მაგრამ, დიდალოგი, №1
- ა თარბული - სექტორში ევროის მსახური არას და ქონსკომისა ინტერეს, №34
- არ შეიძლება სადავო ფოს რეკტორია საბჭო შეიქმნოს ქართული ქნის თარბულს, №4
- ბ აფრადონიძე - გვეწვება კანონი ქნის შესახებ (დიადლოგი), №3
- ბ აფრადონიძე - ინტერეუ ამერიკელ ქართველოლოგიან პროფესორ აღის პარისიან, №6-7
- ბ ბარათაშვილი - მაგრამ რადგანაც კაცინ გექნას, №8-9
- ბ ბარათა - ასე თუიონ ხარ ქველად, №5
- ბ ბარათა - ფურთრული დეკლარაციან, №8-9
- ბ ბარათაშვილი, ი. თხიშველი - სოციალურ წინსათვის, №2
- ბ ბერძენიშვილი - დიდათა უბრალოება (ე. ახვლედიანი-III), №4
- ბ ბერძენი რევი სოკოში, №2
- ბ ბერძენი - დეკლარ დიდი აღმსარებლისა, №6-7
- ბ მიხეილ ბერძენი - დიდი ხეყარულის საყოფა, №5
- ბ ბერიაშვილი - საცუვის მადლი, №10
- ბ გარბილი ენისკომისი - დიდი არს მსაშენებლობა ქველის ქონსკომისა შინა, №3
- ბ გაბუნია - ქართული ქნისთქვეყნების მსაშენებლობის შესახებ, №8-9
- ბ გამოცანები - №1
- ბ ვარდაციხე - ასის ერთი დამის ქართული თარგმანის გამოცემის დამთავრების გამო, №4
- ბ ვაგუშაძე - ქართული ქნა, №1-4
- ბ გეგუაძე - საცუვის ხევის ოროდ მარცელი, №1
- ბ გეგუაძის კანონ რეკლამის შესახებ - №3
- ბ გეგუაძის - ფარნაოხ ერთელი შულის ხსოვნას, №3
- ბ გეგუაძის დედაჩნა, №2
- ბ გეგუაძის - წინასწარმოც დეკლარაციან, ანუ რა შუაშია მესამე საკითხი? - №5
- ბ ფარნაოხ გეგუაძე - ბერძენსა, ქნა და დიდი, №3
- ბ გეგუაძის - ცოტა რამ ზეპარი და წერათი მებრძოლების თარბულს, №1
- ბ გეგუაძის - ფრინხილად, დეკლარაციან, გასმენს და გასმენს, №4
- ბ დათურაშვილი, ნ. დოლაძე და გუგუნიძე - ქართველოლოგიური კლდეის კიდევ ერთი კვრა უცხოეთში, №1
- ბ დამასტრუბული ვიდილი, №6-7
- ბ მუხევი დიდილი - რწმენა და აღმსარებლობა, №4
- ბ დემეტრე - ზოგი რამ დამწერლობის შესახებ, №4,5
- ბ დემეტრე - ბოლოს და ბოლოს, ქნა ერთი ხეყნ, №11-12
- ბ ქობორიძე პოლიტიკის ქართული მსაგალითი, №1
- ბ ერთი დიდი ოქროყანაშ (ფოტოინფორმაციას), №10

- ბ ვარდანიანი თუ არა ქართველი მწერლები ქართულად, №3
- ბ ხარბიძე - სული მინისა არსიკის ძისა, №6-7
- ბ თარგმანი - მწამს, ერთი წინდა, კათოლიკე და სომეხული ვეკლესია, №2
- ბ თეთია სახელწოდებისა, №4
- ბ თოფურია - ადიდელი ხაღისი დინსებული შუალი (ბ. კერაშვილი), №5
- ბ თხიშველი - ნათელისა და შულის უბრალოებები აკაკო წერეთლის „გამსარებლობა“ მიხედვით, №10
- ბ თხიშველი - ოლანდა მარშეტი, №4
- ბ თხიშველი - დეკლარაციან, №3
- ბ თხიშველი - ქერუმი დედაჩნის ტარბისა (ე. მსხველი), №6-7, 8-9, 10
- ბ თხიშველი - დიდი მსაგალითის წინასწარმოც თანამედროვე ბრძენის ქნაში, №2
- ბ თხიშველი - დიდი ერთელი საქნის სათავებობისა, №10
- ბ თხიშველი - ფრანგულსა II ტომისა, №1
- ბ თხიშველი - მოგუთი მართალი სკოლა, №5
- ბ თხიშველი - დიდი ქართული კაცო (ბ. გეგუაძე), №2
- ბ თხიშველი - საქართველოში დიდი საცუვის ოქროყანაშ მუხევი, №6-7
- ბ თხიშველი - წინასწარმოც კერხის ხსოვნას, №3
- ბ თხიშველი - წინასწარმოც დიდი დიდი აღმსარებლისა, №2
- ბ თხიშველი - მოქვეყნებული ქართული საცუვისა და დიდი სტრუქტურული ერთი ვინისის გერმანოლოგიისათვის, №10
- ბ თხიშველი - დიდი მსაგალითის კრეკტორების შესახებ, №10
- ბ თხიშველი - წინდა სინოზისა, №1
- ბ თხიშველი - ექსპერიმენტები გრძელდება, შედეგები რადგან, №8-9
- ბ თხიშველი - ქნა ქართული, №4
- ბ თხიშველი - დიდი მსაგალითისა - ვისკომისი აღმსარებელი, №2
- ბ თხიშველი - დიდი მსაგალითისა - მსაგალითის ენისკომისი გამოცემის ქნაში, №1
- ბ თხიშველი - ე. გეგუაძის ოქროყანა ქართული სადიდობისა, №11-12
- ბ თხიშველი - ე. გეგუაძის ქართველი სახელწოდებისა და მათი ეტიმოლოგია, №6-7
- ბ თხიშველი, ნ. დოლაძე და გუგუნიძე - ქართული მსაგალითი - ქართული-გაერთიანებული მსაგალითი ნათელი და სადიდობელი კრებული, №8-9
- ბ თხიშველი - ფურხი დიდი ვეკლესია (დიადლოგი), №2
- ბ თხიშველი - რეკლამის საბჭოს თარგმანი, აკაკოყანის რწმენა მსაგალითისა, №1
- ბ თხიშველი - მსაგალითისა, №1,4
- ბ თხიშველი - მსაგალითისა, №4, 5

- ო. ვნებ. ნებოლ. №14, 10
- ს. ომაბე - ხეთო, №1
- გ. ორბელიანი - თამარის სახე ბეთანის გელესიაში, №5
- ორთლელ შეკრებიტა ტელევიხის მუშაკებს, №1
- ბენველიტ რევე - ენობრივი პოლიტიკის ფრანგული მცაგაღაო, №1
- ბენველიტ რევე - პოლიტიკა ფრანგული ენის დაცვისა, №2
- ნ. საყვარელიძე - დიდი ადამიანური სკოლა (ო. სახოკა - 130), №5

- ფრიხილად, რუსთაველია - №11-122
- ქართულელილოტა სამხრთოში შევეციოშ, №5
- ქართულად თარგმნიან. ქართული მწერლებში, №2
- ქართული უნივერსიტეტი- 80, №5
- მ. ქურდიანი - რუსთაველი და ნისამი ("ვეფხისტყაოსანი" როგორც სათაური სემიოტიკური თვალსაზრისით), №1-3

დ. ღვინჯილია - რას აკეთებს ენის სახელმწიფო პალატა? (სტარაში), №8-9

დ. ღვინჯილია - სახელმწიფო ენის - სახელმწიფო სრუტა (დიადლოვ), №3, 6-7

მ. დღობრი - ხუდხან-საბას ერთი არაკის სათქმელი, №5

გ. ყორანაშვილი - ბიხნიხი სამშობლოს ხარეზუე, №2

მ. შათირაშვილი - კატა სიტყველი - ქართული ენისა და ლტერატურის დიდი მოამბე, №5

გ. შალამაშვილი - „სიტყვაში გაზოვიდა“ თუ „სიტყვით გაზოვიდა“ - ადგილი აქვს თუ „სიტყვა“? - №4

აკოკი შინბე - III, №2

თ. შარბიძე - ადექსანდრე ჭაჭუვაძის პოეზია, №45

თ. შარბიძე - გრიგოლ ორბელიანის ღირსიკა, №11-12

თ. შარბიძე - ვიკო-გუშუგულის პოეზია, №1,2

თ. შარბიძე - ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოეზია, №8-9

ნ. შარაშენიძე - იმერული დექლამაციან, №1

არნ. ზიქიბაგა - 100, №3

არნ. ზიქიბაგა - ეროვნული ენა არის ეროვნული კულტურის ფორმა, №10

არნ. ზიქიბაგასა და კ. ბოქნიძის მიმოწერა, №8-9

არნ. ზიქიბაგას ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები, №10

ზ. ცოცხანიშვილი - ზოგერთი მხატვრული სახე თანამედროვე ქართულ სოციალიზში, №5

გ. ცოცხანიშვილი - შუენარო, №8-9

გ. ცოცხანიშვილი - სამხი, №3

წარსული კულტურის ეტიკლოლოგიას ეურინის შუახეცაქო, №4

ა. წერეთელი - დედოფლისთქ შენი ხეველია, №3

ა. წერეთელი - ისევ ავიოცრავთის შესახებ, №11-12

გ. წიბახაშვილი - არის კი ძალი, რომელიც, №11-12

გ. წიბახაშვილი - სახელმწიფო ენა ღრის საქართველოს პრესიდენტის თანდგომისა, №4

ბ. წიფურია - გილაკტონ ტაბიძის პოეზიის გაცებისათვის, №6-7

ბ. წიფურია - XIX საუკუნის დასასრულისა და XX საუკუნის დასაწყისის დატერატურულ მომდინარეობას ისტორიიდან, №3

ბ. წიფურია - რ. მიშველძის „სიი ახალი სოციალიზ“, №4

თ. ჭაჭუვაძე - ჩვენ ყველანი ქართული ენის ხმარებაში, №2

ნ. ჭანბაკა - მრავალედიმეორე, №11-12

დ. ჭეშვილი - თბილისის მურს, ბ-ნ ეპოი სოციალიზისა, №11-12

დ. ჭეშვილი - იაკობ გოგებაშვილი ეროვნული განაღლების შესახებ, №11-12

დ. ჭეშვილი - ქართული ენის სწავლების გასაუმჯობესებლად, №6-7

გ. ჭულიძე - ნახსე უცხო, №5

ბ. ჭუმბურაძე - მცირე მოგონება დიდ მწვენიურზე და მოდევანეზე, №1

ზ. ჭუმბურაძე - უჩინარი გაკეთილები (ო. სახოკა 130), №5

ბ. ჭუმბურაძე - ღვთაებრივი კარნახო, №1

ნ. ჭუმბურაძე - ადვანა“ ეგრანზე, №5

ბ. ჭუმბურაძე - თინევიკური და „ო კო“ ნინეღლიათვის, №11-12

თ. მამაძე - რადიოპროგრამა „ენაი შემკული და კურთხეული“, 6-7

გ. ევაღანიშვილი - ქართული სიტყვის მოჭახნიე, №6-7

რ. ჯანაშია - კორნელი კეკელიძის უცნობი წერილი, №6-7

რ. ჯანაშია - სურვი ღიჭხას უცნობი წერილი, №11-12

„დიდი დედანის სამხატვროსიისის“, №1

ბ. ჯორბენაძე - ადექსანდრე ყაზბეგის ენობრივი სამყარო, №2-3

ბ. ჯორბენაძე - დიდი მოძღვარი სარნ. ზიქიბაგას, №10

ბ. ჯორბენაძე - რეცენზია ე. გარაყანიძის საკანდიდატო დისერტაციასზე „ქართული მუსიკალური დიალექტები და მათი ურთიერთმომართება“, №8-9

ბ. ჯორბენაძე - ქართული სალიტერატურო ენის პერიოდოლოგიისათვის, №1

იხილეთ: 1000000

ახალი წიგნები - №6-7, 8-9, 10

დისერტაციების დაცვა - ნ. ბარსოვი - №11-12, კ. ნაბუნია - №11-12, ი. გვანცელასი - №1, დ. გულუბანი - №6-7, თ. სუვიდიძე - №11-12, მ. ღობია - №6-7, თ. ღობია - №6-7, თ. ღობია - №6-7, მ. ზედაძე - №5, ი. მურაბიშვილი - №6-7, მ. მჭახე - №11-12, მ. სახოკა - №5, გ. ფურცკაძე - №11-12, მ. ქურდიანი - №6-7, ი. დუბიტე - №11-12, მ. სუვიდიძე - №3, ნ. შარაშენიძე - №5, მ. წიფურია - №11-12.

სამეცნიერო სესიები - №1,3,5, 10, 11-12

ბარათაშვილისა

ბ. ბაღაიორია, ე. გარაყანიძე, მ. გარაყანიძე - №8-9

ქ. თორია - №10

ა. მარტყოფისი - №11-12

გ. რამიშვილი - №10

ბახხანაძე

ო. ურდია - №11-12

ბ. ჯორბენაძე - №5

თარგმანები
გაბრიელ რაგვიანიანი
ქრისტეანა „საზნებანობა“

შეგნანი
მისი მანა

4011/2

1-

